

Dr. sc. Dragan Bolanča, redoviti profesor
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

KONCESIJE NA POMORSKOM DOBRU – NOVINE U HRVATSKOM ZAKONODAVSTVU

UDK: 351.711 (210.5) 35.078.6 (497.5)

Primljeno: 15. 01. 2009.

Izvorni znanstveni članak

Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama Republike Hrvatske iz 2003. god. određuje da je pomorsko dobro opće dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, ima njezinu osobitu zaštitu, a upotrebljava se i koristi pod uvjetima i na način propisan zakonom. U ovom radu, autor opisuje sve vrste koncesija za gospodarsko korištenje i posebnu upotrebu (uključujući koncesije za lučke djelatnosti).

Ključne riječi: pomorsko dobro, morske luke, koncesije

1. UVOD

U Republici Hrvatskoj, uz *Zakon o koncesijama* (dalje – ZOK)¹ kao *lex generalis*, primjenjuju se mnogobrojni drugi propisi koji također uređuju postupak koncesioniranja na određenim nekretninama² ili pri obavljanju određenih djelatnosti.³

Ti posebni propisi kao *lex specialis* imaju prednost pred općim odredbama ZOK-a, koje se primjenjuju supsidijarno (samo u slučaju ako posebnim propisom nije nešto posebno određeno). Koncesioniranje na pomorskom dobru regulirano je

---

¹ Vidi «Narodne novine», br. 89/92. ZOK u svega 10 članaka uređuje na generalni način koncesijsko pravo u Hrvatskoj, ali taj propis sadrži nedorečene i manjkave odredbe – više o tom zakonu vidi **Vilim Gorenc**: *Osvrt na Zakon o koncesijama*, «Računovodstvo, revizija i financije», Zagreb, br. 3, 1993., str. 54. – 60., **Slavko Babić**: *Novi Zakon o koncesijama*, «Informator», Zagreb, br. 4062, 1993., str. 11. – 12., **Milan Stipić**: *Uz Zakon o koncesijama (neka razmišljanja i prikazi komplementarnih propisa)*, «Informator», Zagreb, br. 4564, 1997., str. 13. – 14., **Mladen Žuvela**: *Koncesije*, «Hrvatska pravna revija», Zagreb, br. 1, 2001., str. 102. - 112.

² Koncesije su predviđene na zaštićenim područjima i speleološkim objektima, poljoprivrednom zemljištu u državnom vlasništvu, lovištima, kulturnim dobrima, javnim cestama, željezničkoj infrastrukturi, vodama i javnom vodnom dobru, u lukama unutarnjih voda i na pomorskom dobru – detaljnije **Tatjana Josipović**: *Posebna pravna uređenja koncesija na nekretninama*, Zbornik radova «Nekretnine kao objekti imovinskih prava», Zagreb, 2004., str. 85. – 128..

³ Koncesije su obvezne za telekomunikacijske usluge, radio i televiziju, priređivanje igara na sreću i nagradnih igara, veterinarske usluge, komunalne djelatnosti, eksploataciju rudnog blaga, odnosno mineralnih sirovina, osnivanje slobodne zone, javni cestovni prijevoz i za otvaranje slobodne carinske prodavaonice – pobliže **Dragan Bolanča**: *Pravno uređenje koncesija (s posebnim osvrtom na pomorsko dobro)*, Zbornik radova «43. Susret pravnika», Opatija, 2005., str. 91. – 140.

Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama (dalje – ZPDML)⁴ koji predviđa dvije vrste postupka koncesioniranja, a taj postupak zavisi od činjenice nalazi li se pomorsko dobro na lučkom području, ili izvan njega.⁵ Postupak je detaljnije uređen **Uredbom o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru** (dalje – **Uredba o koncesijama**).⁶ Tom se uredbom propisuje postupak davanja koncesije na pomorskom dobru u svrhu gospodarskog korištenja i posebne upotrebe, postupak davanja koncesije u lukama otvorenim za javni promet, kriteriji za određivanje visine koncesijske naknade, kao i kriteriji za ocjenu ponuda (čl. 1).

2. POSTUPAK DODJELE KONCESIJA NA POMORSKOM DOBRU (IZVAN LUKA)

ZPDML iz 2003. god. sadrži dvije definicije koncesije. U čl. 2., toč. 5. govori se da je koncesija pravo kojim se dio pomorskog dobra djelomično ili potpuno isključuje iz opće upotrebe i daje na posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje fizičkim i pravnim osobama, sukladno prostornim planovima. Nadalje, u čl. 16., st. 1. koncesija se opisuje kao pravo kojim se dio pomorskog dobra djelomično ili potpuno isključuje iz opće upotrebe i daje na posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje pravnim osobama i fizičkim osobama **registriranim za obavljanje obrta**. Iz navedenih definicija (kojih nema u PZ-u) zaključujemo da je bitan element svake koncesije postojanje prostornih planova s kojima koncesija mora biti sukladna, te da koncesionari ne mogu biti bilo koje fizičke ili pravne osobe (kao prije), već samo one koje su registrirane za obavljanje obrta. U čl. 7., st. 1. ponavlja se da se u zakonom propisanom postupku fizičkim i pravnim osobama može dati koncesija i to za posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje dijela

---

⁴ Vidi “Narodne novine”, br. 158/03, 100/04 i 141/06). Stupanjem na snagu ZPDML-a (15. listopada 2003. god.) prestale su važiti odredbe čl. 48. – čl. 80., čl. 190., st. 2., čl. 1017. – 1018. i čl. 1038. – čl. 1039. **Pomorskog zakonika** iz 1994. god. (“Narodne novine”, br. 17/94, 74/94 i 43/96, dalje – PZ) i **Zakon o morskim lukama** iz 1995. god. (“Narodne novine”, br. 108/95 i 6/96, dalje – ZML) – vidi čl. 123. ZPDML-a. Sve koncesije dodijeljene temeljem PZ-a iz 1994. god. i ZML-a iz 1995. god. ostaju na snazi do isteka razdoblja na koje su dane (čl. 119., st. 9.) – o postupku koncesioniranja na temelju derogiranih propisa detaljnije vidi **Dragan Bolanča: Pomorsko pravo (odabrane teme)**, Split, 1999., str. 18. – 31., **Goran Vojković: Pomorsko dobro i koncesije**, Split, 2003., str. 151. – 196. Postupci za davanje prvenstvene koncesije iz čl. 62. ZML-a, započeti do stupanja na snagu ZPDML-a, dovršit će se prema odredbama starog zakona (čl. 118., st. 12) – više o toj specifičnoj koncesiji **Dragan Bolanča: Pravni status morskih luka kao pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj**, Split, 2003., str. 86. – 90.

⁵ Prema odredbama ZPDML-a pomorsko dobro čine unutarnje morske vode i teritorijalno more, njihovo dno i podzemlje, te dio kopna koji je po svojoj prirodi namijenjen **općoj upotrebi** ili je proglašen takvim, **kao i sve što je s tim dijelom kopna trajno spojeno na površini ili ispod nje** (čl. 3, st. 2). Pomorskim dobrom smatraju se: morska obala, luke, nasipi, sprudovi, hridi, grebeni, plaže, ušća rijeka koje se izljevaju u more, kanali spojeni s morem, te u moru i morskom podzemlju živa i neživa prirodna bogatstva (čl. 3, st. 3) – o sadržaju pomorskog dobra kao općeg dobra vidi **Dragan Bolanča: Pomorsko dobro danas**, Zbornik radova “Pomorsko dobro”, Zagreb, 2005., str. 6. – 7.

⁶ Vidi “Narodne novine”, br. 23/04, 101/04, 39/06 i 63/08. Vlada Republike Hrvatske donijela je **Uredbu o koncesijama** na temelju čl. 37. i čl. 119., toč. 1b) i 2c) ZPDML-a. Uredba je donesena dana 18. veljače 2004. god., a stupila je na snagu dana 02. ožujka 2004. god.

pomorskog dobra. Sve koncesije na pomorskom dobru daju se na temelju prava koja na pomorskom dobru ima Republika Hrvatska (čl. 8.).⁷

Pomorsko dobro se upotrebljava ili koristi u skladu s odredbama ZPDML-a (čl. 6., st. 1.). **Upotreba** pomorskog dobra može biti opća i posebna upotreba (čl. 6., st. 2.). **Opća** upotreba pomorskog dobra podrazumijeva da svatko ima pravo služiti se pomorskim dobrom sukladno njegovoj prirodi i namjeni (čl. 6., st. 3.). **Posebna** upotreba pomorskog dobra je svaka ona upotreba koja nije opća upotreba ni gospodarsko korištenje pomorskog dobra (čl. 6., st. 4.). **Gospodarsko korištenje** pomorskog dobra je korištenje pomorskog dobra za obavljanje gospodarskim djelatnostima, sa ili bez korištenja postojećih građevina i drugih objekata na pomorskom dobru, te sa ili bez gradnje novih građevina i drugih objekata na pomorskom dobru (čl. 6, st. 5). Pomorsko dobro može se dati na posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje u skladu s propisima o zaštiti okoliša i prirode (čl. 7., st. 3.).⁸

Uredba o koncesijama naglašava da se koncesije na pomorskom dobru daju sukladno ZPDML-u, lokacijskoj dozvoli,⁹ odnosno dokumentima prostornog uređenja i ovoj Uredbi (čl. 2., st. 1.), te da je postupak davanja koncesije moguće započeti nakon što je određena granica pomorskog dobra, te provedena u zemljišnim knjigama (čl. 2., st. 2.).

a) Vrste koncesija – svaka fizička ili pravna osoba (domaća i strana) registrirana za obavljanje obrta, može biti ovlaštenik koncesije na pomorskom dobru tj. može dobiti pravo na posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje pomorskog dobra.

Koncesija za gospodarsko korištenje pomorskog dobra daje se na temelju provedenog javnog prikupljanja ponuda (čl. 17, st. 1), a odluku o javnom prikupljanju ponuda donosi davatelj koncesije (čl. 18, st. 1).¹⁰ Za dobivanje

⁷ Pomorskim dobrom upravlja, vodi brigu o zaštiti i odgovara li Republika Hrvatska neposredno ili putem jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno jedinica lokalne samouprave u skladu s odredbama ZPDML-a (čl. 10., st. 1.). Republika Hrvatska može poduzimati sve radnje radi zaštite pomorskog dobra, kao i podnositi tužbe radi utvrđenja pomorskog dobra, nakanade štete ili stjecanja bez osnove protiv osoba koje gospodarski koriste ili su koristile pomorsko dobro bez koncesije ili koncesijskog odobrenja i time ostvarile određenu korist ili svojim radnjama uzrokovale štetu (čl. 37.a).

⁸ Osim obveze zaštite morskog i kopnenog okoliša, pomorski zakonodavac nameće i obvezu poštivanja propisa o zaštiti prirode, prvenstveno **Zakona o zaštiti prirode** ("Narodne novine", br. 70/05, dalje - ZZP).

⁹ Kada koncesija obuhvaća provođenje zahvata u prostoru na pomorskom dobru, postupak za izdavanje lokacijske dozvole, odnosno postupak izrade i donošenja detaljnog plana uređenja pokreće, odnosno inicira tijelo nadležno za provođenje postupka koncesije, iz članka 12. stavka 2. ove Uredbe (čl. 2, st. 3). Iznimno, tijelo nadležno za provođenje postupka iz članka 12. stavka 2., može odlukom ovlastiti podnositelja inicijative za koncesiju da, u ime i za račun davatelja, ishodi lokacijsku dozvolu (čl. 2, st. 4).

¹⁰ Odluka o javnom prikupljanju ponuda sadrži: 1. vrstu i opseg gospodarskog korištenja pomorskog dobra za koje se daje koncesija; 2. podatke što treba sadržavati studija o gospodarskoj opravdanosti gospodarskog korištenja pomorskog dobra koje se daje u koncesiju; 3. početni iznos naknade za koncesiju; 4. rok na koji se daje koncesija; 5. rok trajanja javnog prikupljanja ponuda; 6. podatke o javnom otvaranju ponuda; 7. druge potrebne podatke kojima se dokazuje ispunjavanje uvjeta za dobivanje koncesije; 8. izvod iz Detaljnog plana uređenja prostora ili lokacijsku dozvolu (čl. 18, st. 2). Osim ovih elemenata, odluka o javnom prikupljanju ponuda mora sadržavati kriterije temeljem kojih će se izvršiti odabir najpovoljnije ponude, a to su ponudena visina stalnog dijela koncesijske naknade, ponudena visina promjenjivog

koncesije za gospodarsko korištenje pomorskog dobra, koncesionar mora ispunjavati uvjete iz čl. 17, st. 3,¹¹ a uz ponudu za dobivanje koncesije podnositelj prilaže: 1. prijedlog o vrsti i opsegu gospodarskog korištenja pomorskog dobra; 2. dokaze o ispunjavanju uvjeta za dobivanje koncesije iz čl. 17, st. 3 ZPDML-a i 3. idejno rješenje prema detaljnom planu i studiji gospodarske opravdanosti (čl. 18, st. 3). Koncesija se daje na rok od 5 do 99 godina (čl. 20, st. 1). Koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra, te za korištenje ili gradnju građevina od važnosti za županiju daje **županijsko poglavarstvo** na rok do najviše 20 godina, a prethodni postupak provodi nadležno upravno tijelo u županiji (čl. 20, st. 2).¹² Koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra, koja obuhvaća korištenje ili gradnju građevina od važnosti za Republiku Hrvatsku daje **Vlada Republike Hrvatske** na rok do 50 godina, a prethodni postupak provodi Ministarstvo (čl. 20, st. 3).¹³ Koncesiju koja obuhvaća gradnju novih građevina od važnosti za Republiku Hrvatsku,¹⁴ koja zahtijeva velika ulaganja, te se ukupni gospodarski učinci ne mogu ostvariti u roku od 50 godina, **Vlada Republike Hrvatske** daje na rok od preko 50 godina uz suglasnost Hrvatskog sabora (čl. 20, st. 4). Prilikom određivanja roka za koncesiju uzima se u obzir namjena, opseg i visina potrebnih ulaganja, te ukupni gospodarski učinci koji se postižu koncesijom (čl. 20, st. 6). Iznimno, ako je određeni projekt u interesu Republike Hrvatske ili ako to ocijeni opravdanim, Vlada Republike Hrvatske uvijek može odlučiti o raspisivanju javnog prikupljanja ponuda i davanju koncesije na pomorskom dobru (čl. 20., st. 7.) Dakle, uvažavajući da način i opseg gospodarskog korištenja pomorskog dobra mogu biti različiti, zakonodavac je odredio više vrsta koncesija. Tijelo za davanje

---

dijela koncesijske naknade, ponuđeni iznos ukupnog investicijskog ulaganja prema studiji gospodarske opravdanosti, broj planiranih radnih mjesta, iznos investicije u zaštitu okoliša (čl. 14, st. 2 i st. 3, te čl. 21 **Uredbe o koncesijama**).

¹¹ To su sljedeći uvjeti: 1. da je registriran za obavljanje gospodarske djelatnosti za koju traži koncesiju; 2. da raspolaže odgovarajućim tehničkim, stručnim i organizacijskim sposobnostima za ostvarenje koncesije; 3. da ima jamstvo za ostvarenje plana i programa za ostvarenje koncesije; 4. da su do sada podmirene sve obveze iz ranijih koncesija; 5. da mu do sada nije oduzimana koncesija (čl. 17, st. 3). Ispunjavanje uvjeta iz točke 2. i 3. dokazuje se studijom o gospodarskoj opravdanosti, koja sadrži visinu ulaganja i način amortizacije (čl. 17, st. 4). Međutim, ne može se dati koncesija fizičkoj ili pravnoj osobi koja je gospodarski koristila pomorsko dobro bez pravne osnove i/ili uzrokovala štetu na pomorskom dobru ukoliko prethodno ne plati naknadu štete zbog stjecanja bez osnove, s tim da visina naknade štete ne može biti manja od naknade za koncesiju, koju bi bio dužan platiti ovlaštenik koncesije da pomorsko dobro koristi na temelju valjane pravne osnove (čl. 17., st. 5.)

¹² Županijsko poglavarstvo može iznimno, na zahtjev ovlaštenika, za ovu koncesiju iz čl. 20, st. 2 uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske, produžiti rok trajanja koncesije na ukupno 30 godina, te sukladno tome izmijeniti i ostale uvjete iz odluke i ugovora o koncesiji ako nove investicije to gospodarski opravdavaju ili ako nastupi viša sila (čl. 22, st. 1).

¹³ Vlada Republike Hrvatske može iznimno, na zahtjev ovlaštenika, za koncesiju iz čl. 20, st. 3 produžiti rok trajanja na ukupno 60 godina, te sukladno tome izmijeniti i ostale uvjete iz odluke i ugovora o koncesiji iz razloga navedenih u čl. 22, st. 1 (čl. 22, st. 2).

¹⁴ Građevine od važnosti za Republiku Hrvatsku određene su propisima iz područja prostornog uređenja, a građevinama od važnosti za županiju smatraju se sve ostale građevine (čl. 20, st. 5).

ovih koncesija je **Vlada Republike Hrvatske**,¹⁵ ili **županijsko poglavarstvo**,¹⁶ a rok na koji se daje koncesija ovisi o važnosti građevina koje se grade (pristup zakonodavca je potpuno drugačiji nego u bivšem zakonu). Županijska skupština na prijedlog županijskog poglavarstva, a na zahtjev grada/općine može ovlaštenje za davanje koncesija na području grada/općine povjeriti gradu/općini (čl. 21, st. 1). Odluku o davanju takvih koncesija donosi **gradsko odnosno općinsko vijeće** (čl. 21, st. 2). Ova je odredba još jedan dokaz namjere zakonodavca, a to je decentralizacija u materiji pomorskog dobra.¹⁷

Uredba o koncesijama precizira zakonske odredbe o postupku davanja koncesije u svrhu gospodarskog korištenja. Inicijativu za pokretanje postupka koncesije može dati svaka fizička ili pravna osoba (čl. 12, st. 1). Inicijativa se podnosi tijelu nadležnom za provođenje postupka, a to je Ministarstvo ili upravno tijelo u županiji (čl. 12, st. 2).¹⁸ Pismo inicijative treba sadržavati podatke o području pomorskog dobra i namjeni koncesije (čl. 12, st. 3). Davatelj koncesije odlučuje o pokretanju postupka davanja koncesije donošenjem odluke o javnom prikupljanju ponuda (čl. 14, st. 1). Po objavljenom javnom prikupljanju ponuda davatelj koncesije ima pravo neprihvatanja svih pristiglih ponuda (čl. 15, st. 1).¹⁹

---

¹⁵ U nacionalnom parku i posebnom rezervatu koncesiju za gospodarsku korištenje pomorskog dobra može dati samo Vlada Republike Hrvatske (čl. 19, st. 3 ZPDML-a). Koncesija na pomorskom dobru u nacionalnom parku i posebnom rezervatu mogu se dodijeliti sukladno prostornom planu zaštićenog područja – čl. 135., st. 3. ZPP-a. **Nacionalni park** je prostrano, pretežno neizmijenjeno područje kopna i/ili mora iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti, obuhvaća jedan ili više sačuvanih ili neznatno izmijenjenih ekoloških sustava, a prvenstveno je namijenjen očuvanju izvornih prirodnih vrijednosti (čl. 11., st. 1. ZPP-a). **Posebni rezervat** je područje kopna i/ili mora od osobitog značaja radi svoje jedinstvenosti, rijetkosti ili reprezentativnosti, ili je stanište ugrožene divlje svojte, a osobitog je znanstvenog značenja i namjene (čl. 12., st. 1. ZPP-a).

¹⁶ U ostalim zaštićenim dijelovima prirode koncesiju daje nadležno tijelo iz čl. 20 ZPDML-a, uz prethodnu suglasnost ministarstva za poslove zaštite okoliša (čl. 19, st. 3). Zaštićeni dijelovi prirode (zaštićene prirodne vrijednosti) su, *inter alia*, strogi rezervat, nacionalni park, posebni rezervat, park prirode, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park-šuma (čl. 8., st. 1, ZPP-a). U svima njima, osim nacionalnog parka i posebnog rezervata, davatelj koncesije za gospodarsko korištenje pomorskog dobra je županijsko poglavarstvo.

¹⁷ To je značajna novost. Smatra se naime, da županije poznaju stvarno stanje pomorskog dobra na svom području, pa mogu ocijeniti kada je oportuno povjeriti davanje koncesija određenom gradu ili općini - vidi Nacrt Prijedloga Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama Ministarstva pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske od 16. lipnja 2003. god. (Obrazloženje), str. 39. Poglavarstvo županije, grada ili općine dužni su putem nadležnog tijela samouprave u županiji jednom godišnje dostavljati Ministarstvu pisano izvješće o broju izdanih koncesija, prikupljenim sredstvima, te načinu trošenja sredstava za upravljanje pomorskim dobrom, kao i godišnji plan upravljanja pomorskim dobrom (čl. 37, st. 2).

¹⁸ Kada nadležno tijelo za provođenje postupka koncesije zaprimi pismo inicijative, dužno je u roku od 30 dana provjeriti: a) je li je područje određeno i upisano kao pomorsko dobro; b) zatražiti mišljenje tijela nadležnog za izdavanje lokacijske dozvole da je donesen prostorni plan temeljem kojeg je moguće izdati lokacijsku dozvolu za traženi zahvat u prostoru te da je zahvat planiran tim planom (čl. 13, st. 1). Tijelo nadležno za provođenje postupka koncesije dužno je, u daljnjem roku od 8 dana, izvijestiti podnositelja inicijative o nemogućnosti pokretanja postupka koncesije uz obrazloženje ili izraditi prijedlog odluke o javnom prikupljanju ponuda i dostaviti je zajedno s natječajnom dokumentacijom davatelju koncesije (čl. 13, st. 2). Po izradi prijedloga odluke o javnom prikupljanju ponuda, tijelo nadležno za provođenje postupka koncesije, dužno je obavijestiti grad/općinu na čijem području se pokreće postupak davanja u koncesiju pomorskog dobra o prijedlogu odluke (čl. 13, st. 3).

¹⁹ To se pravo mora izričito navesti u odluci o javnom prikupljanju ponuda (čl. 15, st. 2).

Tijelo nadležno za provođenje postupka, prilikom otvaranja pristiglih ponuda²⁰ vodi zapisnik, koji zajedno s ponudama dostavlja nadležnom stručnom tijelu za ocjenu ponuda (čl. 19, st).²¹ Prilikom ocjenjivanja ponuda za donošenje koncesija na otocima i područjima koja se u smislu Zakona o otocima smatraju otocima, prednost se u slučaju istih ponuda daje podnositelju ponude čije je sjedište odnosno prebivalište na otoku (čl. 22). Predsjednik stručnog tijela dostavlja nalaz i mišljenje tijelu nadležnom za provođenje postupka (u roku od 8 dana, od dana održanog sastanka stručnog tijela za ocjenu ponuda), koje je dužno u daljnjem roku od 8 dana izraditi prijedlog odluke o koncesiji i dostaviti ga davatelju koncesije (čl. 23, st. 1 i st. 2).

Koncesija za **posebnu upotrebu**²² pomorskog dobra daje se na zahtjev (čl. 17, st. 2).²³ Odluku o davanju koncesije na posebnu upotrebu u smislu čl. 17, st. 1.

²⁰ Prema čl. 18. st. 1. **Uredbe o koncesijama**, ponuda na javno prikupljanje ponuda obavezno sadrži: 1. dokaze o sposobnosti ponuditelja: – račun prihoda i gubitka za prošlu godinu (osim za novosnovana društva i obrte); – podatke o bonitetu i solventnosti (BON 1 i BON 2, osim za novoosnovana društva i obrte); – izjavu je li je ponuditelj ispunio sve obveze iz drugih koncesija ako ih ima ili je imao; – izjavu da li je ponuditelju od sada oduzeta koncesija sukladno članku 30. ZPDML-a; 2. ponuđeni iznos stalnog i postotak promjenjivog dijela koncesijske naknade; 3. studiju gospodarske opravdanosti, koja sadrži: – postojeće stanje lokacije za koju se traži koncesija; – plan investicija detaljno razrađen za cjelokupno vrijeme trajanja koncesije; – iznos planirane investicije u zaštitu okoliša; – iznos planirane ukupne investicije; – izvore financiranja investicija (vlastiti izvori, krediti); – procjenu rentabilnosti projekta (prihodi - rashodi); – izjavu ponuditelja o tehničkoj i kadrovskoj opremljenosti i organizacijskim sposobnostima za ostvarenje koncesije; – pismo namjere izdavatelja jamstva (banke) o davanju jamstva ponuditelju za dobro izvršenje obveza glede investicija, prema planu investicija iz studije gospodarske opravdanosti ponuditelja, na iznos 15% planirane investicijske vrijednosti, s rokom važenja 6 mjeseci po završetku planiranog investicijskog ciklusa. Garancija mora biti bezuvjetna, »bez prigovora« i naplativa na prvi poziv; 4. idejno rješenje izrađeno sukladno odgovarajućem dokumentu prostornog uređenja; 5. prijedlog o vrsti i opsegu namjere gospodarskog korištenja pomorskog dobra. Nadalje, osim obaveznog sadržaja ponude, ponuditelj je dužan ponudi priložiti i druge podatke sukladno objavljenim uvjetima iz javnog prikupljanja ponuda (čl. 18., st. 2.).

²¹ Predsjednik stručnog tijela za ocjenu ponuda dužan je, u roku od najduže 15 dana, sazvati stručno tijelo za ocjenu koncesija (čl. 20, st. 1). Stručno tijelo za ocjenu ponuda donosi nalaz i mišljenje (čl. 20, st. 2). Nalaz se sastoji od navođenja svih pristiglih ponuda, te ocjene ponuda (čl. 20, st. 3). Mišljenje se sastoji od prijedloga najpovoljnije ponude s obrazloženjem (čl. 20, st. 4).

²² Posebnom upotrebom pomorskog dobra smatra se: 1. gradnja na pomorskom dobru građevina za potrebe vjerskih zajednica, za obavljanje djelatnosti na području kulture, socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja, znanosti, informiranja, sporta, zdravstva, humanitarnih djelatnosti i druge djelatnosti koje se ne obavljaju radi stjecanja dobiti; 2. gradnja na pomorskom dobru građevina i drugih objekata infrastrukture (ceste, pruge, vodovodna, kanalizacijska, energetska, telefonska mreža i sl.), građevine i drugi objekti za potrebe obrane, unutarnjih poslova, regulaciju rijeka i drugih sličnih infrastrukturnih objekata (čl. 19, st. 1). **Branko Kundih** (*Hrvatsko pomorsko dobro u teoriji i praksi*, Split, 2005., str. 33.) smatra da je ZPDML u čl. 19 jednostavno pomiješao institute opće upotrebe i gospodarskog korištenja pomorskog dobra, jer je gradnju energetske i telefonske mreže uključio u posebnu upotrebu, premda ona predstavlja gospodarsko korištenje pomorskog dobra. Isto tako, autor ističe da gradnja građevina za potrebe kulture, socijalne skrbi, sporta, obrazovanja itd. može biti isključivo u režimu opće upotrebe za koju nije potrebna koncesija na pomorskom dobru.

²³ Tijelo koje upravlja *postojećom građevinom* iz čl. 19, st. 1, toč. 1 ZPDML-a koja se nalazi na pomorskom dobru, dužno je u roku od godine dana od stupanja na snagu ZPDML-a zatražiti koncesiju za posebnu upotrebu (čl. 118, st. 6). Ovdje se ne traži dokaz pravne valjanosti ni naslova, ni načina stjecanja stvarnog prava na građevini. Postojeće građevine na pomorskom dobru izgrađene ili stečene bez valjanog pravnog osnova *koje se koriste za stanovanje*, dat će se na posebnu upotrebu za sve vrijeme dok se koriste za stanovanje, bez naknade, a korisnik građevine dužan je zatražiti koncesiju za posebnu upotrebu u roku godine dana od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 118, st. 7). Dakle, ovdje nije potrebno dokazivati

donosi **Vlada Republike Hrvatske** (za objekte državnog značaja), **županijsko poglavarstvo** (za objekte županijskog značaja) i **općinsko ili gradsko vijeće** (za objekte lokalnog značaja) - čl. 19, st. 2. Pravnoj osobi koja upravlja nacionalnim parkom, strogim²⁴ ili posebnim rezervatom, može se odlukom Vlade Republike Hrvatske dati posebna upotreba pomorskog dobra (čl. 19, st. 4).²⁵ općinsko/gradsko vijeće uz suglasnost nadležne lučke kapetanije (čl. 19, st. 5). Inače, rok koncesija za posebnu upotrebu također iznosi od 5 do 99 godina (čl. 20, st. 1).

Nepotpune zakonske odredbe nadopunjuje *Uredba o koncesijama*. Vlada Republike Hrvatske je davatelj koncesije za posebnu upotrebu pomorskog dobra, na rok do 99 godina, za objekte državnog značaja, a prethodni postupak provodi Ministarstvo. Županijsko poglavarstvo je davatelj koncesije za posebnu upotrebu pomorskog dobra za objekte županijskog značaja, na rok do 20 godina, a prethodni postupak provodi nadležno upravno tijelo u županiji. Općinsko ili gradsko vijeće je davatelj koncesije za posebnu upotrebu pomorskog dobra za objekte lokalnog značaja, na rok do 20 godina, a prethodni postupak provodi nadležno tijelo u općini/gradu (čl. 24, st. 1). Koncesija za posebnu upotrebu daje se na temelju *pisanoj zahtjeva*²⁶ koji se podnosi nadležnom tijelu za provođenje postupka koncesije (čl. 25). Kada nadležno tijelo za provođenje postupka koncesije zaprimi pisani zahtjev, dužno je u roku od 30 dana provjeriti da li je područje određeno i upisano kao pomorsko dobro (čl. 27, st. 1).

Tijelo nadležno za provođenje postupka koncesije dužno je, u daljnjem roku od 8 dana, izvijestiti podnositelja zahtjeva o nemogućnosti davanja koncesije za posebnu upotrebu uz obrazloženje ili ovlastiti podnositelja zahtjeva da podnese zahtjev za izdavanjem lokacijske dozvole ili pokrene postupak izrade detaljnog plana. Nakon ishoda lokacijske dozvole ili izrade detaljnog plana nadležno tijelo za provođenje postupka koncesije izradit će prijedlog odluke o dodjeli koncesije i dostaviti je davatelju koncesije (čl. 27, st. 2).²⁷ Kada se ispune uvjeti

---

pravno valjani način stjecanja. Ako se dio građevine za stanovanje ili dio onih građevina iz čl. 19, st. 1, toč. 1 ZPDML-a koristi za obavljanje gospodarskih djelatnosti, za korištenje građevine u tom dijelu potrebno je zatražiti koncesiju za obavljanje gospodarskih djelatnosti (čl. 118, st. 8) – vidi **Dragan Bolanča**: *Osnovne značajke Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama iz 2003. godine*, "Poredbeno pomorsko pravo", Zagreb, br. 158, 2004., str. 38. – 39.

²⁴ **Strogi rezervat** je područje kopna i/ili mora s neizmijenjenom ili neznatno izmijenjenom sveukupnom prirodom, a namijenjen je isključivo očuvanju izvorne prirode, znanstvenom istraživanju kojim se ne mijenja biološka raznolikost, praćenju stanja prirode, reobrazovanju koje ne ugrožava slobodno odvijanje prirodnih procesa (čl. 10., st. 1 ZZZP-a). Zanimljivo je da ZZZP ističe da su u strogom rezervatu zabranjene gospodarske i druge djelatnosti (čl. 10., st. 3.), te da se koncesija ne može dati u strogom rezervatu (čl. 135., st. 1.).

²⁵ Te pravne osobe su javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima (čl. 72., st. 1 ZZZP-a).

²⁶ Pisani zahtjev mora sadržavati: ime, prezime i prebivalište, odnosno naziv i sjedište podnositelja zahtjeva; idejno rješenje i/ili izjavu o namjeni upotrebe pomorskog dobra; očitovanje nadležnog tijela za prostorno uređenje o značaju objekta za koji se traži posebna upotreba i očitovanje o usklađenosti idejnog rješenja s prostorno-planskom dokumentacijom (čl. 26).

²⁷ Kada se koncesija za posebnu upotrebu daje u svrhu gradnje na pomorskom dobru, odluka o koncesiji mora sadržavati rok u kojem je ovlaštenik koncesije dužan ishoditi građevinsku dozvolu, ukoliko je ista potrebna po posebnim propisima (čl. 29, st. 1). Ukoliko ovlaštenik koncesije u zadanom roku ne ishodi građevinsku dozvolu, odluka o koncesiji prestaje važiti (čl. 29, st. 2).

iz odluke o koncesiji pomorskog dobra za posebnu upotrebu, sklapa se ugovor o koncesiji (čl. 30).

b) Opseg i uvjeti koncesije - opseg i uvjeti posebne upotrebe ili gospodarskog korištenja, uređuju se odlukom i ugovorom o koncesiji, a u skladu s odredbama ZPDML-a iz 2003. god. i propisa donesenih temeljem tog zakona (čl. 16, st. 3).²⁸ **Odluka o koncesiji** sadrži područje²⁹ pomorskog dobra koje se daje na upotrebu ili gospodarsko korištenje; način, uvjete i vrijeme upotrebe ili gospodarskog korištenja pomorskog dobra, stupanj isključenosti opće upotrebe, naknadu koja se plaća za koncesiju, ovlaštenja davatelja koncesije, popis objekata podgradnje i nadgradnje koji se nalaze na pomorskom dobru i daju se u koncesiju, prava i obveze ovlaštenika koncesije uključujući i obvezu održavanja i zaštite pomorskog dobra, te zaštite prirode ako se pomorsko dobro nalazi na zaštićenom dijelu prirode (čl. 24).³⁰ Odluka o koncesiji mora biti utemeljena na nalazu i mišljenju stručnog tijela za ocjenu ponuda, koje utvrđuje je li ponuda za koncesiju: 1. odgovara svim posebnim propisima i gospodarskom značaju pomorskog dobra; 2. usklađena s gospodarskom strategijom, politikom gospodarskog razvitaka i strategijom zaštite okoliša i prirode Republike Hrvatske i županije; 3. planirana djelatnost ne umanjuje, ometa ili onemogućuje upotrebu ili korištenje tog odnosno susjednih dijelova pomorskog dobra prema njihovoj namjeni (čl. 23, st. 1). Stručno tijelo za ocjenu ponuda za koncesiju imenuje županijska skupština (čl. 23, st. 2)³¹ ili Vlada Republike Hrvatske (čl. 23, st.3).³²

Na osnovi odluke o koncesiji davatelj koncesije i ovlaštenik sklapaju **ugovor o koncesiji** (čl. 25, st.1). Ugovorom o koncesiji u skladu s odlukom o koncesiji

---

²⁸ **Uredba o koncesijama** predviđa i postupak praćenja i izvršavanja koncesije. Davatelj koncesije dužan je ustrojiti povjerenstvo od četiri člana u svrhu praćenja izvršavanja odluka i ugovora o koncesijama (čl. 7., st. 1). Povjerenstvo čine po jedan predstavnik Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstva financija, Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva i Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (čl. 7., st. 2). Povjerenstvo je obvezno o izvršavanju svojih obveza podnositi izvješće davatelju koncesije najmanje jedanput godišnje, te predlagati mjere (čl. 8).

²⁹ U slučaju promjene namjene prostora koje je obuhvaćeno koncesijom, promjenom dokumenata prostornog uređenja, ovlaštenik koncesije može zatražiti promjenu namjene koncesije u kojem slučaju davatelj koncesije može odlučiti o izmjeni odluke o koncesiji te utvrditi nove uvjete, opseg i obuhvat korištenja pomorskog dobra (čl. 20., st. 8. ZPDML-a).

³⁰ Jedine razlike između čl. 24 ZPDML-a i čl. 60, st. 1 PZ-a jesu u tome što odluka o koncesiji mora sadržavati stupanj isključenosti opće upotrebe pomorskog dobra, te popis objekata podgradnje i nadgradnje koji se nalaze na pomorskom dobru, a daju se u koncesiju. Ujedno je koncesionaru dodana obveza zaštite prirode ako se pomorsko dobro nalazi na zaštićenom dijelu prirode.

³¹ U pitanju su koncesije iz čl. 20, st. 2 ZPDML-a. Stručno tijelo se imenuje iz redova poznatih stručnjaka za prostorno planiranje, turizam, zaštitu okoliša, pomorsko-prometne struke i druge odgovarajuće struke iz područja koje obuhvaća određena koncesija (čl. 23, st. 2).

³² Radi se o koncesijama iz čl. 20, st. 3 i 4 ZPDML-a. Stručno tijelo se imenuje iz redova ministarstava (čl. 23, st. 3). Stručno tijelo za ocjenu ponuda za koncesiju čine stručni djelatnici iz područja prostornog planiranja, turizma, zaštite okoliša, ekonomije, prava, pomorsko-prometne struke i druge odgovarajuće struke iz područja koje obuhvaća određena koncesija (čl. 23, st. 4). Dana 03. ožujka 2004. god. Vlada Republike Hrvatske donijela je **Odluku o osnivanju i imenovanju stručnog tijela za ocjenu ponuda za koncesije na pomorskom dobru** ("Narodne novine", br. 32/04). Odluka je stupila na snagu istog dana. Vidi također "Narodne novine", br. 32/04 i 42/06).

uređuje se bliža namjena za koju se daje koncesija, uvjeti kojim u toku trajanja koncesije mora udovoljavati ovlaštenik koncesije, visina i način plaćanja naknade za koncesiju, jamstva ovlaštenika koncesije, druga prava i obveze davatelja i ovlaštenika koncesije (čl. 25, st. 2). Prava i obveze temeljem koncesije nastaju sklapanjem ugovora o koncesiji (čl. 16, st. 2). To je zakonodavna novost, premda se to do sada podrazumijevalo. Odluka o koncesiji je akt koji prethodi sklapanju ugovora, ali se ne kaže izričito da je to upravni akt.³³

Za koncesiju na pomorskom dobru plaća se godišnja naknada koja se određuje odlukom o koncesiji (čl. 28, st. 1).³⁴ Naknada za koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra sastoji se od stalnog i promjenjivog dijela, a visina se određuje polazeći od gospodarske opravdanosti odnosno profitabilnosti gospodarskog korištenja pomorskog dobra koja se dokazuje studijom gospodarske opravdanosti, procijenjenom stupnju ugroženosti prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi te zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske (čl. 28, st. 2). Naknada za koncesije dane radi posebne upotrebe pomorskog dobra određuje se u simboličnom iznosu, osim za koncesije gradnje infrastrukture (vodovodna, kanalizacijska, energetska i telefonska) u kojem slučaju se naknada utvrđuje kao za gospodarsku upotrebu pomorskog dobra (čl. 28, st. 3).³⁵ Kriterije za određivanje visine koncesijske naknade propisuje Vlada Republike Hrvatske (čl. 37, st. 1).³⁶ Način uplaćivanja naknade za koncesiju propisuje ministar mora, turizma, prometa i razvitka uz suglasnost ministra financija (čl. 13, st. 4) i to u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 120, st. 1, toč. b).³⁷

c) Prijenos koncesije i potkoncesija - koncesija se može **prenijeti** u cijelosti ili dati dijelom u **potkoncesiju** u istom opsegu i pod istim uvjetima pod kojima je i dana, uz suglasnost davatelja koncesije (čl. 35). Dakle, ova zakonska odredba predviđa dva instituta – prienos koncesije i potkoncesiju.

---

³³ U radnoj verziji Zakona o pomorskom dobru i morskim luka koju je izradilo Ministarstvo pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske dana 30. prosinca 2002. god. izričito se naglašavalo na nekoliko mjesta da je odluka o dodjeli koncesije akt poslovanja - vidi **Dragan Bolanča: Novine Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama**, "Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu", br. 1 - 2, 2003., str. 181.

³⁴ Ugovoreni iznos naknade za koncesiju uplaćuje se na način da jedna trećina ide u korist državnog proračuna; druga trećina u korist proračuna županije, a treća trećina u korist proračuna grada ili općine (čl. 13, st. 1).

³⁵ Koncesija za posebnu upotrebu, kao i koncesija za gospodarsko korištenje, ograničava opću upotrebu pomorskog dobra, ali bitna razlika u odnosu na ovu drugu koncesiju jest u tome što koncesija za posebnu upotrebu nema za svrhu stjecanje dobiti – tako **Nina Perko: Slučajevi nezakonitog korištenja koncesije na pomorskom dobru i posljedice takvog postupanja**, Zbornik radova «Pomorsko dobro», Zagreb, 2006., str. 32.

³⁶ Taj propis Vlada je bila ovlaštena donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 119, toč. b). To je i učinila, jer su u čl. 16, st. 1, toč. A **Uredbe o koncesijama** navedeni kriteriji za početni iznos naknade za koncesiju. Međutim, iznimno davatelj koncesije može, ako to gospodarski razlozi opravdavaju, izmijeniti početne iznose naknade za koncesiju (čl. 17). U slučaju da se za vrijeme trajanja koncesijskog ugovora promjeni srednji tečaj Hrvatske narodne banke za kunu, u odnosu na EUR i to za +/- 3%, mijenja se i iznos stalnog dijela koncesijske naknade sukladno promjeni tečaja (čl. 3).

³⁷ Dana 26. svibnja 2004. god. donesena je i stupila je na snagu **Naredba o načinu uplaćivanja naknada za koncesije na pomorskom dobru** ("Narodne novine", br. 68/04).

S obzirom da ZPDML govori o **prijenosu koncesije**, a ne o prijenosu prava ili obveza iz koncesije, može se zaključiti da prijenos koncesije podrazumijeva prijenos cjelokupnog sadržaja koncesije, jer se prenose sva prava i obveze ovlaštenika koncesije, kako su one definirane odlukom o koncesiji i ugovorom o koncesiji.³⁸ Novi ovlaštenik koncesije preuzima koncesiju u istom opsegu i pod istim uvjetima pod kojima je i dana i to samo pod uvjetom da je dobijena suglasnost davatelja koncesije. Dodatna pravila o ovom pitanju propisuje **Uredba o koncesijama**, koja za prijenos koncesije navodi da ovlaštenik koncesije podnosi davatelju koncesije pisani obrazloženi prijedlog za prijenos koncesije na drugu pravnu osobu ili fizičku osobu registriranu za obavljanje obrta, u slučaju da iz gospodarskih, organizacijskih, financijskih ili dugih opravdanih razloga više nije u mogućnosti izvršavati obveze iz ugovora o koncesiji, u obimu i na način utvrđen odlukom i ugovorom o koncesiji (čl. 4, st. 1).³⁹ O prijedlogu za prijenos koncesije odlučuje, odlukom o davanju suglasnosti na prijenos koncesije, nadležni davatelj koncesije (čl. 5, st. 1).⁴⁰ Treća osoba na koju se namjerava prenijeti koncesija, mora ispunjavati uvjete iz čl. 17, st. 3 ZPDML-a,⁴¹ a ugovor o prijenosu koncesije sklapaju davatelj koncesije, dosadašnji ovlaštenik koncesije, te osoba na koju se koncesija prenosi.⁴²

Što se tiče **potkoncesije**, ZPDML ne daje nikakvu definiciju toga pojma, ali mislimo da ona podrazumijeva dva pravna odnosa. Prvi je između davatelja i ovlaštenika koncesije, a drugi između ovlaštenika koncesije i potkoncesionara, pri čemu ovlaštenik koncesije i dalje zadržava svoje svojstvo u pogledu cijele koncesije, iako u određenom dijelu vršenje prava i obveza iz koncesije povjerava potkoncesionaru kao trećoj osobi.⁴³ S obzirom da zakonski propisi ne predviđaju nikakvih ograničenja, potkoncesiju je moguće zasnovati na bilo kojem dijelu koncesije, kako u sadržajnom (npr. samo za neke djelatnosti kada je koncesija dodijeljena za obavljanje više djelatnosti na pomorskom dobru), tako i u teritorijalnom smislu (samo na dijelu koncesioniranog područja), ali uvijek uz suglasnost davatelja koncesije. **Uredba o koncesijama** propisuje preduvjete za realizaciju potkoncesije. Ovlaštenik koncesije podnosi davatelju koncesije pisani

---

³⁸ Tako **Gordan Stanković**: *Raspolaganje koncesijom na pomorskom dobru: prijenos, potkoncesija, zalaganje*, Zbornik radova "Pomorsko dobro u fokusu znanosti i pragme", Rijeka, 2005., str. 38. – 39.

³⁹ U prijedlogu mora biti naveden razlog prijedloga da se koncesija prenese upravo na tu osobu (čl. 4, st. 2). Uz prijedlog za prijenos prilaže se i pisana izjava osobe na koju bi se prenijela koncesija, ovjerena kod javnog bilježnika, kojom ona pristaje na prijenos, kao i svi dokazi iz čl. 17, st. 3 ZPDML-a, koji se odnose na tu osobu, radi ocjene da li ta osoba udovoljava uvjetima potrebnim za davanje koncesije (čl. 4, st. 3).

⁴⁰ Odlukom o davanju suglasnosti na prijenos koncesije, davatelj koncesije utvrđuje i rok za sklapanje ugovora o prijenosu koncesije, koji će sklopiti davatelj koncesije, dosadašnji ovlaštenik koncesije i osoba na koju se prenosi koncesija, a koja sklapanjem ugovora postaje ovlaštenik koncesije (čl. 5, st. 2).

⁴¹ Vidi *supra* bilj. br. 11.

⁴² ZPDML i **Uredba o koncesijama** ne propisuju sadržaj ugovora o prijenosu koncesije. Međutim, kako stjecatelj stupa u već formiranu pravnu poziciju ovlaštenika koncesije, proizlazi da ugovorom o prijenosu koncesije valja urediti jedino pojedinosti vezane uz sam prijenos – pobliže **Stanković**, *op. cit.*, str. 40.

⁴³ *Ibid*, str. 42.

obrazloženi prijedlog za davanje dijela koncesije u potkoncesiju pravnoj osobi ili fizičkoj osobi registriranoj za obavljanje obrta, ukoliko iz organizacijsko-tehnoloških, financijskih ili drugih opravdanih razloga više nije u mogućnosti u cijelosti koristiti koncesiju i izvršavati obveze i prava iz ugovora o koncesiji, odnosno ako smatra da bi obavljanje djelatnosti za koju je dobio koncesiju bilo učinkovitije davanjem dijela u potkoncesiju (čl. 6, st. 1).⁴⁴ Davatelj koncesije dužan je u roku od 30 dana od dana zaprimanja prijedloga dati ili odbiti suglasnost na prijedlog za davanje dijela koncesije u potkoncesiju (čl. 6, st. 3).⁴⁵ Tek kada se dobije suglasnost, sklapa se ugovor o potkoncesiji između ovlaštenika koncesije i potkoncesionara (čl. 6, st. 4).

Nadalje, zakonska je novost da ovlaštenik koncesije koji je dobio koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra može sporedne djelatnosti manjeg opsega iz područja usluga (npr. davanje u zakup dijela pomorskog dobra) dati na obavljanje pravnim i fizičkom osobama uz suglasnost davatelja koncesije u cilju boljeg iskorištavanja pomorskog dobra (čl. 26, st. 1). Ovlaštenik koncesije dužan je osigurati da pravne i fizičke osobe, te treće osobe s kojima stupa u pravne odnose s obzirom na dobivenu koncesiju ne upotrebljavaju ili gospodarski koriste pomorsko dobro suprotno uvjetima pod kojima mu je dana koncesija (čl. 26, st. 2). Ova se mogućnost ne odnosi na koncesionara koji ima pravo posebne upotrebe pomorskog dobra.⁴⁶ Premda se *prima facie* čini da se i ovdje radi o specifičnom obliku potkoncesije, mislimo da je u ovom slučaju zakonodavac odlučio dopustiti koncesionaru da neke djelatnosti⁴⁷ daje na obavljanje trećim osobama bez ispunjenja uvjeta i provođenja procedure što ih ZPDML predviđa za potkoncesiju (jedini uvjet je suglasnost davatelja koncesije).⁴⁸

d) Opoziv koncesije - davatelj koncesije može koncesiju u svako doba **opozvati** u cijelosti ili djelomično kad to zahtijeva interes Republike Hrvatske koji utvrđuje Hrvatski sabor (čl. 29, st. 1). Ako ovlaštenik koncesije na osnovi koncesije izgradi građevinu na pomorskom dobru, ima, u slučaju opoziva koncesije, u cijelosti pravo na naknadu troškova za takvu građevinu koja je pripadnost pomorskog dobra u razmjeru prema vremenu za koje je prikraćen u korištenju koncesije (čl. 29, st. 2). Naknada ne može premašiti vrijednost građevine u trenutku opoziva, umanjena za iznos ostvarene amortizacije (čl. 29, st. 2). Ako se koncesija samo djelomično opozove, ovlaštenik koncesije ima pravo da je se odrekne u cjelini. Odreknuće će izjaviti davatelju koncesije u roku od 30 dana od dana kada je primio izjavu davatelja o djelomičnom opozivu (čl. 29, st. 39).⁴⁹

---

⁴⁴ Na sadržaj prijedloga za davanje dijela koncesije u potkoncesiju smisleno se primjenjuju odredbe ove Uredbe koje se odnose na prijedlog za prijenos koncesije (čl. 6, st. 2).

⁴⁵ Zanimljivo je da u slučaju prijena koncesije nije propisano u kojem roku je davatelj koncesije dužan odlučiti o prijedlogu za davanje suglasnosti za prijenos koncesije.

⁴⁶ Više o tome **Dragan Bolanča**: *Pomorsko dobro u svjetlu novog Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama*, "Pravo i porezi, Zagreb, br. 2, 2004., str. 38.

⁴⁷ Ova se mogućnost odnosi samo na sporedne djelatnosti manjeg opsega i to iz područja usluga.

⁴⁸ Tako **Stanković**, *op. cit.*, str. 45.

⁴⁹ Vidljivo je da se odredbe o opozivu koncesije iz čl. 29 ZPDML-a razlikuju od onih u čl. 67 PZ-a

e) Oduzimanje koncesije - koncesija se može **oduzeti**: 1. ako ovlaštenik koncesije ne izgradi u određenom roku građevine ili druge objekte za koje mu je dana koncesija; 2. ako se ovlaštenik koncesije ne pridržava odredaba ZPDML-a i propisa za njegovo izvršavanje ili ne provodi uvjete koncesije; 3. ako ovlaštenik koncesije ne iskorištava koncesiju ili je iskorištava za svrhe za koje mu nije dana ili preko mjere određene u koncesiji; 4. ako ovlaštenik koncesije bez odobrenja izvrši na pomorskom dobru označenom u koncesiji radnje koje nisu predviđene u koncesiji ili su u suprotnosti sa odobrenim projektom; 5. ako ovlaštenik koncesije neuredno plaća naknadu za koncesiju;⁵⁰ 6. ako ovlaštenik koncesije ne održava ili nedovoljno održava i zaštićuje pomorsko dobro obzirom na način predviđen u ugovoru o koncesiji (čl. 30, st. 1). U svim navedenim slučajevima pozvat će se ovlaštenik koncesije da se u određenom roku izjasni o razlozima zbog kojih mu se namjerava oduzeti koncesija (čl. 30, st. 2).⁵¹ Odluku o oduzimanju koncesije donosi davatelj koncesije (čl. 30, st. 5).⁵² Nakon donošenja odluke, raskida se ugovor o koncesiji, a ovlaštenik koncesije nema pravo na naknadu zbog raskida ugovora (čl. 30, st. 3).⁵³ Kod oduzimanja koncesije zadržana su u osnovi rješenja iz čl. 69, st. 1 PZ-a, osim što se u toč. 1 umjesto "postrojenja" spominju "građevine i drugi objekti", te što je pojašnjeno tko donosi odluku o oduzimanju koncesije i na koju vrsta štete nema pravo koncesionar (zbog raskida ugovora).

f) Prestanak koncesije - koncesija **prestaje**: 1. istekom vremena za koje je dana; 2. odreknućem ovlaštenika koncesije *prije* isteka vremena određenog u odluci o koncesiji; 3. smrću ovlaštenika koncesije odnosno prestankom pravne

---

u dvije činjenice. Prvo, pravo na naknadu troškova nije dozvoljeno ovlašteniku koji je izvršio druga ulaganja na pomorskom dobru, već mu se priznaju samo troškovi izgradnje građevine na pomorskom dobru. Drugo, određena je maksimalna visina te naknade, jer ona ne može premašiti vrijednost građevine u trenutku opoziva (umanjenu za iznos ostvarene amortizacije).

⁵⁰ Neuredno plaćanje podrazumijeva kada ovlaštenik koncesije dva puta uzastopce ne plati koncesijsku naknadu (čl. 30, st. 4).

⁵¹ Povjerenstvo za praćenje izvršavanja koncesije dužno je pisanim putem, bez odlaganja, izvijestiti davatelja koncesije o uočenim radnjama iz čl. 30 ZPDML-a, te drugim nepravilnostima, a tada će davatelj koncesije pozvati ovlaštenika koncesije da se, u roku od 30 dana od dana dostave poziva, ako u odluci i ugovoru o koncesiji nije određen drugi rok, izjasni o razlozima zbog kojih mu se može oduzeti koncesija, te uskladi svoje postupanje s ugovorom o koncesiji (čl. 9 i čl. 10, st. 1 **Uredbe o koncesijama**).

⁵² I ovdje nam je bitna **Uredba o koncesijama**. Ako ovlaštenik koncesije u ostavljenom roku ne ukloni posljedice i uspostavi stanje kakvo odgovara ugovornim odredbama i ZPDML-u, davatelj koncesije može oduzeti koncesiju (čl. 10, st. 2). Odluka o oduzimanju koncesije mora biti u pisanom obliku i dostavljena ovlašteniku koncesije, te obavezno mora sadržavati rok za napuštanje pomorskog dobra koji ne može biti kraći od 90 dana od dana stupanja na snagu odluke o oduzimanju koncesije (čl. 10, st. 3 i st. 4).

⁵³ **Perko** (*op. cit.*, str. 38.) ističe da zakon predviđa situaciju kada se koncesija oduzme (prestane) i kada dosadašnji ovlaštenik koncesije u predviđenim rokovima napusti pomorsko dobro. Međutim, u praksi se susreću situacije kada koncesionar ne želi napustiti pomorsko dobro. Tada treba po službenoj dužnosti izvršiti donesenu odluku o oduzimanju koncesije, a iseljenje s pomorskog dobra zahtijeva donošenje zaključka o prisilnom izvršenju koncesije i popisivanje svega zatečenog na pomorskom dobru. Autorica nadalje smatra da su se u toj situaciji stekli uvjeti za podizanje tužbe protiv dosadašnjeg ovlaštenika koncesije prema općem pravilu stjecanja bez osnove iz čl. 1111. **Zakona o obveznim odnosima** («Narodne novine», br. 35/05 i 41/08). Naime, ako je koncesija oduzeta, dosadašnji koncesionar gospodarski koristi dio pomorskog dobra bez koncesije.

osobe ako nasljednici odnosno pravni sljednici ne zatraže pravodobno potvrdu koncesije;⁵⁴ 4. oduzimanjem koncesije od strane davatelja; 5. sporazumnim raskidom ugovora o koncesiji (čl. 31, st. 1). Odluku o prestanku koncesije donosi davatelj koncesije (čl. 31, st. 2). Tekst ZPDML-a je identičan sa rješenjima PZ-a u prva četiri slučaja,⁵⁵ dok je peti slučaj nov. ZPDML ništa ne govori o pravu na odštetu ovlaštenika koncesije u slučaju prestanka koncesije (čl. 71, st. 1 PZ-a). Međutim, u čl. 33 (slično čl. 71, st. 2 i st. 3 PZ-a) propisuje kada se mogu uzeti prinove izgrađene na pomorskom dobru. Naime, ako je ovlaštenik koncesije izgradio štogod na pomorskom dobru na osnovi koncesije, ima pravo uzeti prinove koje je izgradio, ako one nisu trajno povezane s pomorskim dobrom i ako je to moguće po prirodi stvari i bez veće štete za pomorsko dobro (čl. 33, st. 1). Ako nisu ispunjeni uvjeti iz st. 1, prinove se smatraju pripadnošću pomorskog dobra (čl. 33, st. 2). Ako netko izgradi nešto na pomorskom dobru bez koncesije, dužan je o svom trošku to otkloniti i vratiti pomorsko dobro u prijašnje stanje (čl. 33, st. 3). Ako osoba iz st. 3 ne postupi po traženju tijela koje upravlja pomorskim dobrom i u određenom roku ne preda pomorsko dobro na slobodno raspolaganje odnosno ne ukloni prinove i građevine, odluka će se izvršiti po službenoj dužnosti, a na trošak te osobe (čl. 33, st. 4).

g) Zalog koncesije – ovo je najveća novost ZPDML-a, jer je otvorena mogućnost da ovlaštenik koncesije može založiti svoje pravo iz koncesije (čl. 34, st. 1).⁵⁶ Založno pravo daje založnom vjerovniku pravo da sam koristi koncesiju, ako ispunjava uvjete za ovlaštenika koncesije ili može pravo na koncesiju prenijeti na treću osobu koja ispunjava uvjete za ovlaštenika koncesije, pod uvjetom da dobije suglasnost davatelja koncesije (čl. 34, st. 5).⁵⁷ U oba slučaja korištenje založnih ovlasti dovodi do prelaska koncesije s originalnog ovlaštenika koncesije kao zalagodavca, na novog ovlaštenika koncesije (zalogoprimca ili treću osobu).⁵⁸

---

⁵⁴ Kada ovlaštenik koncesije koji je fizička osoba iz čl. 16. st. 1 ZPDML-a umre, a vođenje obrta se nastavi sukladno propisima o obrtu, njegovi nasljednici, te sljednici pravne osobe stupaju na mjesto ovlaštenika koncesija (čl. 32, st. 1). Važenje koncesije iz st. 1 prestaje ako nasljednici odnosno pravni sljednici u roku 6 mjeseci od dana smrti ovlaštenika odnosno prestanka pravne osobe ne zatraže da davatelj koncesije potvrdi tu koncesiju (čl. 32, st. 2). Ako davatelj koncesije ne potvrdi koncesiju, koncesija se oduzima (čl. 32, st. 3). Nasljednik i sljednik pravne osobe iz st. 1 prilažu dokaze da ispunjavaju uvjete iz čl. 17, st. 3 ZPDML-a da stupaju na mjesto ovlaštenika koncesije (čl. 32, st. 4).

⁵⁵ Jedino je u čl. , st. 1, toč. 2 riječ “nakon” zamijenjena riječju “prije”.

⁵⁶ Koncesija ima određenu imovinskopravnu vrijednost i može biti predmet ovrhe ili osiguranja – više o tome vidi **Mihajlo Dika** : *Osvrt na rješavanje sporova u svezi s koncesijama na pomorskom dobru*, referat na okruglom stolu “Pomorsko dobro i koncesije”, Rijeka, 1995., str. 47. – 48. “*Koncesija nije stvarno pravo, ali ima imovinsku vrijednost, pa može biti predmetom uloga u društvo*” – tako **Jakša Barbić**: *Unos uloga u društvo kapitala*, “Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse - Godišnjak 6”, Zagreb, 1999., str. 148.

⁵⁷ Propisi ne uređuju kako se točno vrši prijenos koncesije u slučaju da se davatelj suglasi s namjeravanim prijenosom. U takvom slučaju treba analogno primijeniti odredbe o prijenosu koncesije (vidi *supra* 2 c) – tako **Stanković**, *op. cit.*, str. 50.

⁵⁸ Prijenos koncesije u sklopu namirenja založnog prava na koncesiji ne dovodi do automatskog gašenja založnog prava. Ukoliko se koncesija prenese na samog založnog vjerovnika, on će predmetnu tražbinu nastojati namiriti iz prihoda od vršenja koncesijske djelatnosti. Ako se koncesija prenese trećoj osobi, ona će steći koncesiju opterećenu založnim pravom, pa će preuzeti obvezu otplate zalogom osigurane tražbine.

Ako založni vjerovnik ili osoba na koju je prenio koncesiju ne ispunjava uvjete za ovlaštenika koncesije i ne dobije suglasnost davatelja koncesije, koncesija se oduzima (čl. čl. 34, st. 6). Davatelj koncesije može odbiti suglasnost iz st. 6 samo ako založni vjerovnik kada sam koristi koncesiju ili osoba na koju prenosi koncesiju ne ispunjava uvjete za ovlaštenika koncesije (čl. čl. 34, st. 7). Založno pravo na koncesiji stječe se upisom u upisnik koncesija (čl. čl. 34, st. 2), dakle upis ima konstitutivni učinak. Prijavu za upis podataka o osnutku založnog prava podnosi ovlaštenik koncesije,⁵⁹ prilažući založni ugovor (čl. čl. 34, st. 3).⁶⁰ Prijava iz st. 3 podnosi se u roku 15 dana od sklapanja založnog ugovora (čl. čl. 34, st. 4).⁶¹ Založno pravo na koncesiji prestaje brisanjem iz upisnika koncesije (čl. čl. 34, st. 8).⁶² S obzirom da institut zaloga na koncesiji nije detaljno razrađen odredbama ZPDML-a, na sva pitanja koja nisu uređena tim propisima valjat će odgovarajuće primijeniti odredbe *Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima* (dalje –ZVDSP)⁶³ koje uređuju založno pravo općenito i to prvenstveno one koje se odnose na zalag prava.

h) Koncesijski sporovi – ZPDML (čl. 27) zadržava identično rješenje iz čl. 72 PZ-a (protiv rješenja Ministarstva ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor),⁶⁴ što znači da je odluka o dodjeli koncesije upravni akt po svojoj pravnoj prirodi. *Uredba o koncesijama* je vrlo jasna. U pogledu pravnih lijekova protiv odluka o koncesiji na pomorskom dobru primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku (čl. 11).⁶⁵

---

⁵⁹ Nije jasno zašto zakonodavac nije predvidio mogućnost da prijavu za upis založnog prava podnosi i založni vjerovnik, kao osoba koja je najviše zainteresirana za zasnivanje zaloga na koncesiji.

⁶⁰ Forma ugovora o zasnivanju založnog prava na koncesiji nije propisana, ali iz ove odredbe možemo zaključiti da se pisana forma podrazumijeva.

⁶¹ Ova odredba ne propisuje kakve su posljedice eventualnog zakašnjenja u podnošenju prijave tj. je li riječ o prekluzivnom roku (nepravovremena podnesena prijava će biti odbačena, a sam založni ugovor postaje bespredmetan) ili o instruktivnom roku.

⁶² **Josipović** (*op. cit.*, str. 103. – 104.) smatra da ZPDML ne uređuje izričito koja prava založni vjerovnik ima u pogledu založene koncesije u stadiju osiguranja tražbine stadij od osnivanja založnog prava do dospijea osigurane tražbine), a koja u stadiju namirenja (tj. nakon dospijea osigurane tražbine), te da bi navedena i brojna druga pitanja mogla u praksi dovesti u pitanje gospodarsku vrijednost ovakvog načina zalaganja koncesija s obzirom na rizike kojima je založni vjerovnik izložen prilikom ostvarivanja svog založnog prava na koncesiji.

⁶³ Vidi “Narodne novine” br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00 i 114/01.

⁶⁴ Jedina razlika je u prvoj rečenici, gdje sada više nema riječi “oduzimanjem”.

⁶⁵ Navedene zakonske i podzakonske odredbe mogu se primijeniti u slučaju prijenosa koncesije, ako davatelj koncesije odbije suglasnost za prijenos ili ako odluku o podnesenom prijedlogu ne donese u razumnom roku – **Stanković**, *op. cit.*, str. 40. – 41.

3. POSTUPAK DODJELE KONCESIJA U LUKAMA OTVORENIM ZA JAVNI PROMET⁶⁶

a) Luke otvorene za javni promet od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku

U ovim lukama se obavljaju lučke djelatnosti nabrojane u čl. 65 ZPDML-a.⁶⁷ Pravo na obavljanje lučkih djelatnosti, korištenje postojeće podgradnje i nadgradnje, te gradnje novih građevina i drugih objekata nadgradnje i podgradnje stječe se na temelju koncesije (čl. 66, st. 1). Bitna je razlika prema ZML-u u ovlašteniku koncesije koji može biti pravna ili fizička osoba registrirana za obavljanje obrta, a ispunjava uvjete propisane čl. 17, st. 3 i 4 ZPDML-a (čl. 66, st. 2, čl. 68, st. 1). Dakle, koncesionari više nisu samo određena trgovačka društva (dionička društva ili društva s ograničenom odgovornošću).⁶⁸

aa) Vrste koncesija – ZPDML (čl. 66, st. 5)⁶⁹ predviđa četiri vrste koncesija : 1. koncesija za obavljanje lučkih djelatnosti, koja ne zahtijeva korištenje postojećih niti gradnju novih građevina i drugih objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području; 2. koncesija za obavljanje ostalih gospodarskih djelatnosti iz čl. 65, st.

⁶⁶ Prema ZPDML-u luka otvorena za javni promet jest morska luka koju, pod jednakim uvjetima, može upotrebljavati svaka fizička i pravna osoba sukladno njenoj namjeni i u granicama raspoloživih kapaciteta (čl. 2., st. 1., toč. 2.). Lučka podgradnja (infrastruktura) jesu operativne obale i druge lučke zemljišne površine, lukobrani i drugi objekti infrastrukture (npr. lučke cestovne i željezničke prometnice, vodovodna, kanalizacijska, energetska, telefonska mreža, objekti za sigurnost plovidbe u luci i sl.) – čl. 2., st. 1., toč. 7. Lučka nadgradnja (suprastruktura) jesu građevine izgrađene na lučkom području (upravne zgrade, skladišta, silosi, rezervoari i sl.) – čl. 2., st. 1., toč. 8. Bitna novost uvedena Zakonom o izmjenama i dopunama ZPDML-a («Narodne novine», br. 141/06), koji je stupio na snagu dana 04. siječnja 2007. god. jest uvođenje pojma prekrčajne opreme koja ne čini pomorsko dobro. U prekrčajnu opremu spadaju pojedinačni uređaji, strojevi, procesne instalacije, lučke dizalice i drugi proizvodi od kojih se sastoji postrojenje ili su samostalno ugrađeni u građevinu i služe tehnološkom procesu u luci (čl. 2., st. 1., toč. 9.). Dakle, lučke dizalice više nisu lučka suprastruktura tj. pomorsko dobro. Stoga je zakonodavac odlučio da sve lučke dizalice koje su stalno učvršćene na lučko područje u lukama za otvoreni promet (do stupanja na snagu ovog Zakona) postaju vlasništvo Republike Hrvatske (čl. 118. a, st. 1.), a ona ih prenosi na upravljanje nadležnoj lučkoj upravi, koja ih pak daje na korištenje ovlašteniku koncesije prema uvjetima iz ugovora o koncesiji (čl. 118., st. 2.).

⁶⁷ Lučke djelatnosti su: 1. privez i odvez brodova, jahti, ribarskih, sportskih i drugih brodicica i plutajućih objekata, 2. ukrcaj, iskrcaj, prekrčaj, prijenos i skladištenje roba i drugih materijala, 3. prihvata i usmjeravanje vozila u svrhu ukrcaja ili iskrcaja vozila s uređenih lučkih površina, 4. ukrcaj i iskrcaj putnika uz upotrebu lučke prekrčajne opreme, 5. ostale gospodarske djelatnosti koje su u funkciji razvoja pomorskog prometa i djelatnosti iz toč. 1. do 4. (npr. opskrba brodova, pružanje usluga putnicima, tegljenje, servisi lučke mehanizacije i ostale servisne usluge, poslovi zastupanja u carinskom postupku, poslovi kontrole kakvoće robe i dr.) – čl. 65., st. 1. Poslovi pomorske agencije i otpremnički poslovi obavljaju se na temelju odobrenja nadležne lučke uprave – čl. 65., st. 3.

⁶⁸ Razlog za ovu promjenu je jasan, jer u manjim mjestima koja imaju otvorenu luku često i nema registriranog trgovačkog društva, naročito takvog koje bi imalo propisani kapital i ispunjavalo druge tražene uvjete iz ZML-a.

⁶⁹ Koncesijska naknada za koncesije, iz čl. 66, st. 5, toč. 1 i 2 ZPDML-a, određuje se prema odluci o visini koncesijske naknade koju donosi upravno vijeće davatelja koncesije, a ovisi o vrsti djelatnosti i potrebi korištenja zajedničkih objekata na lučkom području (čl. 43 Uredbe o koncesijama).

1, toč. 5. ZPDML-a, koje ne zahtijevaju korištenje postojećih niti gradnju novih građevina i drugih objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području; 3. koncesija za obavljanje lučkih djelatnosti, koja zahtijeva korištenje postojećih i/ili gradnju novih građevina i drugih objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području; 4. koncesija za obavljanje ostalih gospodarskih djelatnosti koja zahtijeva korištenje postojećih i/ili gradnju novih građevina i drugih objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području. Davatelj svih koncesija je lučka uprava na rok do 10 godina povodom zahtjeva tražitelja koncesija iz toč. 1 i 2 (čl. 67, st. 2)⁷⁰ odnosno na rok do 99 godina temeljem javnog prikupljanja ponuda za koncesije iz toč. 3 i 4 (čl. 67, st. 3).⁷¹ Za ove koncesije potrebna je prethodna suglasnost Vlade Republike Hrvatske (na rok od 30 do 50 godina) odnosno Hrvatskog sabora (na rok preko 50 godina) - čl. 67, st. 4.⁷² Kod određivanja dužine roka na koji se daje koncesija uzimaju se u obzir kriteriji iz čl. 20, st. 6 ZPDML-a, vodeći u svakom slučaju računa da rok ne bude kraći negoli je potrebno za amortizaciju vrijednosti planom predviđenih ulaganja na lučkom području (čl. 67, st. 5). Koncesija za obavljanje lučkih djelatnosti, korištenje postojeće podgradnje i nadgradnje, te građenje novih građevina i drugih objekata nadgradnje i podgradnje daje se na rok do 99 godina (čl. 67, st. 1).

Kao što je već navedeno, **Uredba o koncesijama** propisuje i postupak davanja koncesija u lukama otvorenim za javni promet (čl. 1), a njegova struktura zavisi od toga radi li se o javnom prikupljanju ponuda ili o zahtjevu za davanje koncesija. U prvom slučaju odluku o javnom prikupljanju ponuda za koncesije u svrhu obavljanja lučkih djelatnosti i ostalih gospodarskih djelatnosti, koje zahtijevaju korištenje postojećih i/ili izgradnju novih građevina i drugih objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području, donosi upravno vijeće davatelja koncesije (čl. 31).⁷³ Po objavljenom javnom prikupljanju ponuda davatelj koncesije ima pravo

---

⁷⁰ Podnositelj zahtjeva za koncesiju iz čl. 66, st. 5, toč. 1 i 2 dužan je uz zahtjev za davanje koncesije priložiti: 1. prijedlog o vrsti i opsegu obavljanja lučke djelatnosti; 2. dokaz da raspolaže odgovarajućim tehničkim, stručnim i organizacijskim sposobnostima za obavljanje lučke djelatnosti za koju traži koncesiju; 3. dokaz da je pravna osoba registrirana za obavljanje lučkih djelatnosti; 4. dokaz da je fizička osoba (obrtnik) registriran za obavljanje lučkih djelatnosti (čl. 68, st. 2).

⁷¹ Odluka o javnom prikupljanju ponuda za koncesiju iz čl. 66, st. 5, toč. 3 i 4 obvezno treba sadržavati podatke iz čl. 18, st. 2 ZPDML-a, te i druge potrebne podatke za određenu koncesiju (čl. 68, st. 3). Uz ponudu za dobivanje koncesije iz čl. 66, st. 5, toč. 3 i 4, podnositelj prilaže: 1. plan i operativni godišnji program rada i investicija uz prikaz utjecaja koji će to imati na rast prometa, zaposlenost i razvoj luke; 2. dokaz da raspolaže odgovarajućim tehničkim, stručnim i organizacijskim sposobnostima koje zadovoljavaju potrebe proizvodnog i radnog ciklusa kako s obzirom na vlastiti interes tako i interes trećih; 3. dokaz da raspolaže potrebnim brojem i djelatnicima odgovarajuće stručnosti za ostvarenje operativnog programa rada u luci; 4. dokaz i jamstvo da raspolaže potrebnim financijskim sredstvima ili izvorima sredstava za ostvarenje plana i programa rada i investicija; 5. dokaz o ispunjavanju uvjeta iz čl. 68, st. 2, toč. 3 i 4 (čl. 68, st. 4).

⁷² Lučka uprava može iznimno, na zahtjev ovlaštenika, uz prethodnu suglasnost Vlade Republike Hrvatske, za koncesiju iz članka 66. stavka 5. točke 3. i 4. ovoga Zakona i za prvenstvenu koncesiju produžiti rok trajanja koncesije do ukupno 50 godina, za određena područja i odgovarajuće djelatnosti, te sukladno tome izmijeniti i ostale uvjete iz odluke i ugovora o koncesiji u slučajevima: ako nove investicije to gospodarski opravdavaju, ako nastupi viša sila (čl. 67., st. 6.).

⁷³ Odluka o javnom prikupljanju ponuda za koncesije sadrži, osim elemenata iz čl. 18, st. 2 ZPDML-a i posebne elemente koje utvrdi davatelj koncesije obzirom na specifičnost djelatnosti, kao i kriterije temeljem

neprihvatanja svih pristiglih ponuda ukoliko ne odgovaraju u cijelosti uvjetima natječaja (čl. 32, st. 1).⁷⁴ Podnositelj ponude⁷⁵ mora zadovoljavati uvjete iz čl. 17, st. 3 ZPDMML-a. Postupak javnog prikupljanja ponuda provodi posebno povjerenstvo davatelja koncesije koje se sastoji od tri člana, a imenuje ga upravno vijeće na prijedlog ravnatelja, nakon donošenja odluke o javnom prikupljanju ponuda (čl. 34, st. 1).⁷⁶ Zapisnik s ocjenom i prijedlogom o davanju koncesija/koncesije ili odbijanju ponude/ponuda, povjerenstvo dostavlja ravnatelju davatelja koncesije, koji predlaže upravnom vijeću odluku/odluke o javnom prikupljanju ponuda (čl. 34, st. 5). Ravnatelj u izradi svoga prijedloga nije vezan ocjenom i prijedlogom povjerenstva (čl. 34, st. 6). Upravno vijeće davatelja koncesije donosi odluku o davanju koncesije, u roku od 60 dana od dana završetka javnog prikupljanja ponuda, a na odluku upravnog vijeća podnositelj ponude može uložiti prigovor Ministarstvu, u roku od 8 dana od dana primitka odluke (čl. 36). Početni iznos naknade za koncesiju određuje davatelj koncesije (čl. 38),⁷⁷ a naknada za koncesiju određuje se u dva dijela (stalni dio⁷⁸ i promjenjivi dio⁷⁹) – čl. 39. Što se tiče dodjela koncesija na temelju zahtjeva, pravna osoba ili fizička osoba registrirana za obavljanje obrta podnosi davatelju koncesije zahtjev za davanje koncesije u svrhu obavljanja lučkih djelatnosti i ostalih gospodarskih djelatnosti koje ne zahtijevaju korištenje postojećih i/ili izgradnju novih građevina i drugih objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području (čl. 40, st. 1).⁸⁰ O zahtjevu odlučuje upravno

---

kjih će se izvršiti odabir najpovoljnije ponude/ponuda (čl. 31, st. 2). Odluka o javnom prikupljanju ponuda za koncesije se mora temeljiti na razvojnim planovima davatelja koncesije, potrebama odvijanja tehničko-tehnoloških procesa u luci, pokazateljima kretanja lučkog prometa, iskazanim potrebama korisnika luke (čl. 32, st. 3). Odluka o javnom prikupljanju ponuda za koncesije se može donijeti i nakon inicijative upućene davatelju koncesije koju je pisanim putem iskazala pravna ili fizička osoba registrirana za obavljanje obrta (čl. 32, st. 4). Davatelj koncesije dužan je obrazložiti neprihvatanje inicijative za pokretanje postupka javnog prikupljanja ponuda (čl. 32, st. 5).

⁷⁴ To se pravo mora izričito navesti u odluci o javnom prikupljanju ponuda (čl. 32, st. 2).

⁷⁵ Ponuda na javno prikupljanje ponuda osim zakonski određenih elemenata treba sadržavati i posebne uvjete/dokaze koji su navedeni u objavi javnog prikupljanja ponuda (čl. 33, st. 2).

⁷⁶ Povjerenstvo je dužno obaviti javno otvaranje ponuda po isteku roka za javno prikupljanje ponuda (čl. 34, st. 2). O postupku javnog otvaranja ponuda vodi se zapisnik (čl. 34, st. 3). Povjerenstvo obavlja stručnu obradu i vrednovanje ponuda prema kriterijima iz čl. 35, o čemu sastavlja ocjenu s prijedlogom (čl. 34, st. 4). Zadani kriteriji su 1. ponudena visina stalnog dijela koncesijske naknade 2. ponudena visina promjenjivog dijela koncesijske naknade; 3. ponudeni iznos ukupnog investicijskog ulaganja prema studiji gospodarske opravdanosti koji obuhvaća i tehničko-tehnološku opremljenost za izvršenje plana; 4. broj planiranih radnih mjesta i stručnost radnika; 5. iskorištavanje lučkih kapaciteta i utjecaj na rast prometa u luci (čl. 35, st. 1). Iznimno upravno vijeće davatelja koncesije može odlučiti i o drugačijim ili dodatnim kriterijima i o načinu ocjenjivanja istih prilikom donošenja odluke o javnom prikupljanju ponuda (čl. 35, st. 2).

⁷⁷ Kod određivanja početnog iznosa naknade uzima se u obzir vrsta djelatnosti te broj dodijeljenih koncesija za istu vrstu djelatnosti; opseg i kvalitet predviđenih ulaganja i njihov utjecaj na razvoj luke; iskorištenost lučkih kapaciteta; mjere ekološke zaštite (čl. 38).

⁷⁸ Stalni dio se plaća s naslova ukupnog broja metara četvornih lučkog područja i to do 31. siječnja za tekuću godinu (čl. 39, st. 1 i st. 2).

⁷⁹ Promjenjivi dio plaća se ovisno o obujmu djelatnosti, značaju te djelatnosti za tehničko-tehnološko jedinstvo luke, te utjecaju na promet u luci. Plaća se prema odredbama ugovora o koncesiji (čl. 39, st. 1 i st. 2).

⁸⁰ Ravnatelj davatelja koncesije u roku 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva pisanim putem

vijeće davatelja koncesije odlukom u roku 60 dana od dana zaprimanja zahtjeva (čl. 41, st. 1).⁸¹ Davatelj koncesije i ovlaštenik koncesije dužni su zaključiti ugovor o koncesiji, u roku 8 dana od dana donošenja odluke, a ako u tom roku ovlaštenik koncesije ne pristupi potpisivanju ugovora smatra se da je odustao od koncesije (čl. 42, st. 3).

ab) Opseg i uvjeti koncesije – o tome ZPDML ništa ne govori. Međutim, propisuje da se na sva pitanja koja se odnose na koncesije u lukama otvorenim za javni promet od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku, koja nisu uređena u poglavlju II ZPDML-a (tj. poglavlju o lukama), odgovarajuće primjenjuju odredbe ZPDML-a o koncesijama na pomorskom dobru (čl. 73). U lukama otvorenim za javni promet plaćaju se lučke tarife koje se sastoje od lučkih pristojbi i lučkih naknada (čl. 62, st. 1). Ovlaštenici koncesije koji obavljaju djelatnost u lukama otvorenim za javni promet dužni su javno objaviti **lučke naknade** za svaku pojedinu vrstu djelatnosti ili usluge (čl. 63, st. 3). Lučke naknade plaćaju korisnici luke za dobivene usluge (čl. 63, st. 1). Lučka uprava utvrđuje najviši iznos naknada (čl. 62, st. 2). Lučka uprava radi osiguranja konkurencije unutar luke može, ako ocijeni objektivne okolnosti koje ukazuju na nekonkurentnost luke, sniziti visinu tarife u cijelosti ili selektivno, vodeći računa i o mogućnosti ovlaštenika koncesije da prilagodi poslovanje smanjenoj tarifi (čl. 62, st. 4).⁸²

ac) Prijenos koncesije i potkoncesija – ovdje važi sve ono što je rečeno pod *supra* 2 c.

ad) Opoziv koncesije – vidi *supra* 2 d.

ae) Oduzimanje koncesije - slučajevi fakultativnog i obveznog oduzimanja koncesije navedeni su u čl. 69 ZPDML-a.⁸³ Lučka uprava **može** oduzeti koncesiju ako utvrdi da ovlaštenik koncesije: 1. nije uskladio visinu naknade za usluge u luci s utvrđenom tarifom, 2. ne poštuje odredbe o redu u luci, 3. ne pridržava se plana i programa rada (st. 1). Lučka uprava **oduzet će** koncesiju za obavljanje lučke djelatnosti ako utvrdi da ovlaštenik koncesije: 1. prestane obavljati djelatnosti za koju je dana koncesija, a time se narušava normalno djelovanje luke, 2. ne plaća ili neuredno plaća naknadu za koncesiju, 3. uz obavljanje koncesionirane djelatnosti

---

obavještava podnositelja zahtjeva o potrebi da zahtjev dopuni priložima, iz čl. 68, st. 2 ZPDML-a, ukoliko nisu podneseni uz zahtjev ili su nepotpuni, te o roku u kojem je to dužan učiniti (čl. 40, st. 2). Zahtjev će biti odbačen ukoliko podnositelj zahtjeva ne dostavi tražene priloge ili ih dostavi izvan roka u kojem je bio pozvan da to učini (čl. 40, st. 3).

⁸¹ Odluka se mora temeljiti na iskazanim potrebama korisnika luke, potrebama odvijanja tehničko-tehnoloških procesa u luci, pokazateljima prometa, razvojnim planovima i sl. (čl. 41, st. 2). Zanimljivo je da ravnatelj davatelja koncesije može, ukoliko ocijeni da vrsta i značaj djelatnosti za obavljanje koje je podnesen zahtjev iziskuju temeljitiju obradu, osnovati povjerenstvo za ocjenu zahtjeva (čl. 42, st. 1). Povjerenstvo je dužno, u roku 20 dana od dana zaprimanja zahtjeva, dostaviti ravnatelju pisanu ocjenu s obrazloženim prijedlogom za davanje koncesije ili za odbijanje zahtjeva (čl. 42, st. 2).

⁸² U odnosu na čl. 20 ZML-a vidljivo je da su lučke tarife redefinirane, jer je sada propisano od čega se sastoje, tko ih donosi i javno objavljuje.

⁸³ Ti su slučajevi isti kao u čl. 15 ZML-a, s time da se više ne predviđa mogućnost oduzimanja koncesije i u drugim slučajevima (osim onih nabrojanih) predviđenim nekim drugim zakonom.

obavlja i drugu djelatnost za koju nije dobio koncesiju, 4. ne koristi koncesiju ili je koristi za svrhe za koje joj nije dana ili preko mjere određene u koncesiji (st. 2). U oba navedena slučaja, lučka uprava će pozvati ovlaštenika koncesije da se u određenom roku izjasni o razlozima zbog kojih mu se namjerava oduzeti koncesija (st. 3).⁸⁴ Odluku o oduzimanju koncesije donosi lučka uprava (st. 4). Oduzimanjem koncesije, prestaje i pravo na korištenje lučkog prostora, građevina i drugih objekata podgradnje i nadgradnje, te se raskidaju drugi ugovorni odnosi koji se temelje ili proizlaze iz koncesije, ako su vezani uz obavljanje djelatnosti te korištenje objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području.

af) Prestanak koncesije – i ovdje se primjenjuje ono što važi za koncesije na pomorskom dobru (vidi *supra* 2 f). Zakonodavac jedino navodi da ovlaštenik koncesije nema pravo na odštetu, ako koncesija prestane oduzimanjem (čl. 70).

ag) Koncesijski sporovi – vidi ono navedeno pod *supra* 2 h. Naime, na temelju odredbe čl. 73 ZPDML-a, ovdje se primjenjuje čl. 27.

b) Luke otvorene za javni promet od županijskog i lokalnog značaja⁸⁵

Vrste **lučkih djelatnosti** u ovim lukama otvorenim za javni promet nabrojane su u čl. 78, st. 1. To su: 1. privez i odvez brodova, jahti, ribarskih, sportskih i drugih brodica i plutajućih objekata, 2. ukrcaj, iskrcaj, prekrcaj, prijenos i uskladištenje roba i drugih materijala, 3. ukrcaj i iskrcaj putnika i vozila, 4. ostale gospodarske djelatnosti koje su s ovima u neposrednoj ekonomskoj, prometnoj ili tehnološkoj vezi (npr. ugostiteljska djelatnost, servisne djelatnosti i dr.). Vidimo da je ovdje sužen opseg lučkih djelatnosti u odnosu na prvu vrstu luka.⁸⁶ Što se tiče **koncesija**, ZPDML nema posebnih odredaba o ovom pitanju za luke otvorene za javni promet od županijskog i lokalnog značaja. Stoga u čl. 79. napominje da se na sva pitanja koja se odnose na obavljanje lučkih djelatnosti, davanje koncesija na lučkom području, na odgovarajući način primjenjuju odredbe ZPDML-a koje se odnose na luke otvorene za javni promet od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku. To znači da u pogledu različitih pitanja u vezi koncesija (vrste, opseg i uvjeti, prijenos, opoziv, oduzimanje, prestanak, sporovi),

---

⁸⁴ Ovdje se primjenjuju već navedene odredbe čl. 9 – čl. 10 **Uredbe o koncesijama**.

⁸⁵ Prema ZPDML-u lučko područje luka otvorenih za javni promet županijskog i lokalnog značaja obuhvaća područje namijenjeno za obavljanje linijskog pomorskog prometa, komunalni vez koji obuhvaća vez plovnog objekta čiji vlasnik ima prebivalište na području jedinice lokalne samouprave ili plovnii objekt pretežito boravi na tom području i upisan je u upisnik brodova nadležne lučke kapetanije ili očevidnik brodica nadležne lučke kapetanije ili ispostave, nautički vez za nautička plovila, ribarski vez i privezišta (čl. 74. st. 3.) Kriterije za određivanje namjene pojedinog dijela luke prema prethodnom stavku, način plaćanja, uvjete korištenja, te određivanja visine naknade i raspodjele propisat će ministar uz suglasnost ministra nadležnog za prostorno planiranje (čl. 74., st. 4.).

⁸⁶ Vidi *supra* bilješku br. 67. To je bitna razlika prema ZML-u koji je predviđao da sve lučke djelatnosti mogu obavljati u svim vrstama luka otvorenih za javni promet. U Nacrtu Prijedloga Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama Ministarstva pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske od 16. lipnja 2003. god. (Obrazloženje), na str. 42. navedeno je da su lučke djelatnosti drugačije uređene, jer je to uvjetovano drugačijim značajem luka.

važi sve ono što je rečeno naprijed u vezi koncesioniranja na lučkom području luka otvorenih za javni promet od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku (vidi *supra* 3 a). Ipak, postoji jedna specifična razlika u lukama otvorenim za javni promet lokalnog značaja, ako u njima ne postoji gospodarski interes za pružanje usluga prihvata otpada, opskrbe vodom i električnom energijom, te usluge može pružati lučka uprava (čl. 78., st. 2.), a prihodi ostvareni pružanjem takvih usluga moraju se prikazati u bilanci lučke uprave, te biti odvojeni od naplate lučkih pristojbi (čl. 78., st. 3.).

4. POSTUPAK DODJELE KONCESIJA U LUKAMA POSEBNE NAMJENE

ZPDML ne govori ništa o vrstama lučkih djelatnosti koje se mogu obavljati u lukama posebne namjene. Ipak, iz definicije ovih luka (čl. 2, toč. 3.)⁸⁷ možemo zaključiti da koncesija u lukama posebne namjene obuhvaća posebnu upotrebu i gospodarsko korištenje tih luka.⁸⁸ Smatramo da je po svojim sadržajnim i pojmovnim elementima, većina djelatnosti koje se obavljaju u lukama posebne namjene, identična onim lučkim djelatnostima u lukama otvorenim za javni promet (uključivši i korištenje lučkih objekata podgradnje i nadgradnje radi posebnih potreba koncesionara). U pogledu **koncesija**, ZPDML određuje samo tko daje koncesije i tko ih dobija.⁸⁹ Koncedent ovisi o značaju luke i dužini trajanja koncesije. Za luke od županijskog značaja, koncesiju daje **županijsko poglavarstvo** na rok do 20 godina (čl. 80, st. 1, toč. 1). Za luke od značaja za Republiku Hrvatsku, **Vlada Republike Hrvatske** daje koncesiju na rok do 50 godina (čl. 80, st. 4, toč. 2) ili na rok preko 50 godina, ali uz suglasnost Hrvatskog sabora (čl. 80, st. 4, toč. 3).⁹⁰ Na određivanje roka za davanje koncesije za luke posebne namjene odgovarajuće se primjenjuju odredbe čl. 20, st. 6 ZPDML-a⁹¹ (čl. 80, st. 5). Na sportsku luku kao luku posebne namjene primjenjuju se posebna pravila iz čl. 81.⁹² Naime, koncesija za takvu luku može se dodijeliti

---

⁸⁷ Luka posebne namjene jest morska luka koja je u posebnoj upotrebi ili gospodarskom korištenju pravnih ili fizičkih osoba (luka nautičkog turizma, industrijska luka, brodogradilišna luka, ribarska luka i dr.) ili državnog tijela (vojna luka). I u ovim lukama lučke dizalice ne spadaju pod pomorsko dobro. Naime, sve lučke dizalice koje su stalno učvršćene na lučko područje u lukama posebne namjene, do stupanja na snagu ovog Zakona postaju vlasništvo Republike Hrvatske (čl. 118.a, st. 1.), a ova pak prenosi korištenje tih dizalica ovlaštenicima koncesije prema uvjetima iz ugovora o koncesiji (čl. 118.a, st. 3.).

⁸⁸ Na temelju čl. 82, primjenjuje se čl. 6, st. 4 (za posebnu upotrebu luke) i čl. 6, st. 5 (za gospodarsko korištenje luke).

⁸⁹ Za sva ostala pitanja u vezi koncesije na lučkom području luka posebne namjene kao što su opseg i uvjeti koncesije, prijenos, opoziv, oduzimanje, prestanak, zalog i koncesijski sporovi primjenjuju se odredbe o koncesijama na pomorskom dobru (čl. 82) – vidi *supra* 2.

⁹⁰ Hrvatski sabor više nije davatelj koncesije kao u čl. 28, st. 3 ZML-a.

⁹¹ Prilikom određivanja roka za koncesiju uzima se u obzir namjena, opseg i visina potrebnih ulaganja, te ukupni gospodarski učinci koji se postižu koncesijom (čl. 20, st. 6).

⁹² To je još jedna novost u odnosu na ZML.

samo udruzi registriranoj za obavljanje sportske djelatnosti (čl. 81, st. 2). Sportska luka ne može obavljati djelatnosti radi stjecanja dobiti, a može se koristiti samo za članove udruge (čl. 81, st. 3).⁹³ Postupak dodjele koncesije za sve luke posebne namjene (osim vojnih), predviđen je **Uredbom o koncesijama**, jer se za ovu vrstu luka primjenjuje postupak davanja koncesija na pomorskom dobru u svrhu gospodarskog korištenja odnosno postupak davanja koncesije na pomorskom dobru za posebnu upotrebu (vidi *supra* 2 a).⁹⁴ Ovlaštenici koncesije su pravne ili fizičke osobe,⁹⁵ a korisnik vojne luke (bez koncesije) može biti neko državno tijelo. Ovlaštenik koncesije za luku posebne namjene dužan je koristiti luku sukladno odluci o koncesiji i sklopljenom ugovoru o koncesiji i održavati luku prema njezinoj namjeni i zahtjevima sigurnosti plovidbe u njoj (čl. 81, st. 4).⁹⁶ U pogledu reda u luci posebne namjene (čl. 83 – čl. 85) sve obveze padaju na ovlaštenika koncesije (a ne na lučku upravu, jer je nema u ovoj vrsti luke).

5. UPISNIK KONCESIJA

Odredba čl. 36 ZPDML-a uvodi upisnik koncesija (st. 1) kao javnu knjigu, koja se vodi u pisanom ili elektroničkom obliku (st. 2). Upisnik koncesija za koncesije koje daje Vlada Republike Hrvatske vodi Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, a za koncesije koje daje županijsko poglavarstvo upisnik vodi nadležno upravno tijelo u županiji (čl. 36, st. 3).⁹⁷ Svatko može zahtijevati uvid u upisnik koncesija u nazočnosti voditelja upisnika koncesija i dobivati ispis (čl. 36, st. 4). Sadržaj upisnika koncesija, načina vođenja i uvida u upisnik propisuje ministar (čl. 36, st. 5).⁹⁸

Dana 22. prosinca 2004. god. stupio je na snagu **Pravilnik o upisu koncesija na pomorskom dobru** (dalje – Pravilnik o upisu).⁹⁹ Ovim se Pravilnikom propisuje sadržaj Upisnika koncesija na pomorskom dobru (dalje – Upisnik), način vođenja, uvida i brisanje iz Upisnika, te druga pitanja od značaja za upis (čl.

⁹³ U Nacrtu Prijedloga Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama Ministarstva pomorstva, prometa i veza Republike Hrvatske od 16. lipnja 2003. god. (Obrazloženje), na str. 42. unošenje odredbe čl. 81, st. 3 opravdava se tvrdnjom da se time želi izbjeći eventualna namjera da se sportske luke pretvore u luke nautičkog turizma. Vidi također **Dragan Bolanča: Nema koncesija bez gruntovnog upisa granice pomorskog dobra**, "Poslovni tjednik", Zagreb, br. 76, 2003., str. 70.

⁹⁴ Postupak dodjele koncesije za ove luke propisat će Vlada Republike Hrvatske (čl. 80, st. 6), koja je ovlaštena donijeti propise o postupku dodjele koncesije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 119, toč. 2c).

⁹⁵ U odnosu na čl. 2, st. 1, toč. 3 ZML-a otpalo je trgovačko društvo kao koncesionar.

⁹⁶ Kriteriji za određivanje visine koncesijske naknade za luke posebne namjene propisani su odredbom čl. 16, st. 1, toč B **Uredbe o koncesijama**.

⁹⁷ Pravilnik o upisu ne navodi tko vodi upisnik koncesija za objekte lokalnog značaja iz čl. 19 ZPDML-a.

⁹⁸ Ministar je ovlašten donijeti taj propis u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ZPDML-a (čl. 120, toč. e).

⁹⁹ Vidi "Narodne novine", br. 176/04. Poblježe o tom pravilniku vidi **Desa Sarvan – Mladen Žuvela: Koncesije u pravnom sustavu Republike Hrvatske**, Zagre, 2006., str. 46. – 47.

1). Upisnik vodi Ministarstvo (za koncesije koje daje Vlada Republike Hrvatske), upravno tijelo za poslove pomorstva u županiji (za koncesije koje daje županijsko poglavarstvo), lučka uprava (za koncesije koje daje lučka uprava) i općina/grad (ukoliko je ovlaštenje za davanje koncesije povjereno općini/gradu sukladno čl. 21. ZPDML-a) – čl. 2, st. 1 i st. 2.¹⁰⁰ Upisnik se vodi u pisanom i elektroničkom obliku sa središnjom bazom podataka u Ministarstvu (čl. 2, st. 3). Upisnik koncesija je javna knjiga koja se sastoji od glavne knjige,¹⁰¹ zbirke isprava¹⁰² i dnevnika upisnika¹⁰³ (čl. 3, st. 1). Svatko može zahtijevati uvid u glavnu knjigu u nazočnosti voditelja Upisnika i iz glavne knjige dobiti izvratke i prijepise (čl. 3, st. 7).¹⁰⁴ U Upisnik se upisuju sve koncesije koje se daju na pomorskom dobru za gospodarsku upotrebu i za posebnu upotrebu (čl. 4), a postupak upisa u Upisnik obavlja se po službenoj dužnosti u roku 30 dana od dana zaključenja ugovora o koncesiji odnosno dodatka ugovoru (čl. 5). Zahtjev za upis promjene podataka iz Upisnika podnosi ovlaštenik koncesije u roku od 15 dana od dana nastanka promjene (čl. 7, st. 1), a voditelj upisnika donosi rješenje o dozvoli upisa promjena u Upisniku (čl. 7, st. 2). Voditelj upisnika provodi brisanje upisa iz Upisnika temeljem odluke o oduzimanju ili prestanku koncesije, upisom navedene odluke u list B uložka glavne knjige (čl. 8, st. 1), a brisanje se provodi u roku od 30 dana od dana donošenja odluke (čl. 8, st. 3).¹⁰⁵

Zahtjev za upis založnog prava na koncesiji podnosi ovlaštenik koncesije u roku od 15 dana od dana sklapanja ugovora o zalogu na koncesiji (čl. 9, st. 1). Voditelj Upisnika donosi rješenje o odobrenju upisa založnog prava i upisuje založno pravo na koncesiji u list C uložka glavne knjige temeljem ugovora o zalogu (čl. 9, st. 2).¹⁰⁶ Založno pravo nastaje trenutkom upisa u Upisnik (čl. 10,

---

¹⁰⁰ Ministarstvo, nadležno upravno tijelo za poslove pomorstva u županiji i lučke uprave dužni su u roku od 3 mjeseca od stupanja na snagu Pravilnika o upisu ustrojiti Upisnik koncesija na pomorskom dobru i imenovati voditelja Upisnika (čl. 12, st. 1). Voditelj upisnika dužan je u roku od 6 mjeseci od dana imenovanja izvršiti upis svih važećih koncesija na pomorskom dobru (čl. 12, st. 2).

¹⁰¹ Glavna knjiga vodi se u pisanom i elektroničkom obliku (čl. 3, st. 2), sastoji se od uložaka, a svaki uložak od listova A, B i C (čl. 3, st. 3). Uložci su označeni brojem koji ujedno predstavlja i broj ugovora o koncesiji, a tom broju se pridružuju oznake GU (gospodarska upotreba) ili PU (posebna upotreba) i godinu (čl. 3, st. 4). Glavna knjiga sa svim uložcima i zbirkom isprava trajno se čuva (čl. 3, st. 9). U list A uložka glavne knjige upisuje se: odluka o koncesiji, ugovor o koncesiji, opis područja (karata) i ukupna površina pomorskog dobra, namjena i rok koncesije, građevinske i uporabne dozvole (čl. 6, st. 1). U list B uložka glavne knjige upisuje se: ime i/ili naziv ovlaštenika koncesije, adresa odnosno sjedište i matični broj, prijenos koncesije, prestanak koncesije (čl. 6, st. 2). U list C uložka glavne knjige upisuje se zalog na koncesiji i potkoncesija (čl. 6, st. 3).

¹⁰² Zbirka isprava sadrži cjelokupnu dokumentaciju temeljem koje se obavlja upis i brisanje iz Upisnika, te sve promjene u Upisniku i vodi se napose za svaki uložak glavne knjige (čl. 3, st. 5).

¹⁰³ U dnevnik upisnika bilježi se vremenski slijed svih dokumenata zaprimljenih ili otpremljenih u svrhu upisa odnosno promjena upisa u glavnu knjigu (čl. 3, st. 6).

¹⁰⁴ Pod izvratkom se smatra ispis zadnjeg stanja, a pod prijepisom se smatra povijesni ispis (čl. 3, st. 8).

¹⁰⁵ Uložak glavne knjige ostaje u Upisniku i označava se s dvije kose crvene linije (čl. 8, st. 2).

¹⁰⁶ Ni ZPDML, ni **Pravilnik o upisu** ne propisuju koje su mogućnosti ulaganja pravnih lijekova u slučaju odbijanja ili odbacivanja zahtjeva za upis založnog prava. Općenito, nije propisano ništa o pravnim lijekovima u postupku upisa u Upisnik. Ovo je pitanje posebno važno upravo u pogledu zaloga na koncesiji, gdje upis ima konstitutivni učinak. Smatramo da zbog jedinstvenosti postupka u svim pitanjima vezanim uz koncesiju pomorskog dobra, i na postupak upisa koncesije u Upisnik treba supsidijarno

st. 1), a prestaje brisanjem iz upisnika koje se provodi temeljem brisovnog očitovanja zalagoprimeca (čl. 10, st. 2).

Zahtjev za upis potkoncesije podnosi ovlaštenik koncesije u roku od 15 dana od dana sklapanja ugovora o potkoncesiji (čl. 11, st. 1).¹⁰⁷ Voditelj Upisnika donosi rješenje o odobrenju upisa potkoncesije i upisuje pravo potkoncesije u list C uložka glavne knjige temeljem suglasnosti davatelja koncesije na davanje dijela koncesije u potkoncesiju i ugovora o potkoncesiji (čl. 11, st. 2).¹⁰⁸

Osim u poseban upisnik koncesija na pomorskom dobru, koncesije na pomorskom dobru trebale bi se upisivati u još jedan registar. Naime, već spomenuti opći zakon ZOK, propisuje da se ugovori o koncesiji upisuju u jedinstveni registar koncesija koji vodi Ministarstvo financija (čl. 8, st. 1). *Pravilnik o ustroju i vođenju registra koncesija*¹⁰⁹ predviđa javni registar koncesija kao središnji izvor informacija o svim koncesijama danima na području Republike Hrvatske (čl. 2, st. 1), a u njemu se evidentiraju podaci iz ugovora koje s korisnikom koncesije sklopi Vlada Republike Hrvatske, odnosno mjerodavno ministarstvo, ili izvršno tijelo županije odnosno grada i općine (čl. 4, st. 1).

Nadalje, ugovori koji se odnose na nekretnine upisuju se u zemljišne knjige (čl. 8, st. 2 ZOK-a). Stoga se po odredbama čl. 25, st. 2 i čl. 31, st. 1 *Zakona o zemljišnim knjigama*,¹¹⁰ i koncesije mogu upisivati u list C (teretovnicu) zemljišno knjižnog uložka i to po odredbama o zakupu.¹¹¹

6. ZAKLJUČAK

Prema odredbama *Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama* iz 2003. god. i *Uredbe o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru* iz 2004. god.,

---

primjenjivati odredbe općeg upravnog postupka, a ne odredbe o postupku upisa u zemljišne knjige (s obzirom na jasnu analogiju između Upisnika i zemljišnih knjiga) – tako *Stanković, op. cit.*, str. 48. – 49.

¹⁰⁷ Nejasno je zašto pravo na podnošenje zahtjeva za upis potkoncesije ne bi imao i potkoncesionar kao izravno zainteresirana osoba.

¹⁰⁸ Za razliku od prijenosa koncesije (koji se upisuje u list B), potkoncesija se upisuje u list C, a to nam ukazuje da se potkoncesijom ne stvara samostalni izravni odnos između davatelja koncesije i potkoncesionara (kao što je to slučaj s prijenosom koncesije), već je riječ o pravu treće osobe (potkoncesionara) na postojećoj koncesiji. Međutim, zajednička im je karakteristika što upisi prijenosa koncesije, odnosno potkoncesije u Upisnik nemaju konstitutivni učinak. Naime, takav učinak ima sklapanje ugovora o prijenosu koncesije (ugovora o potkoncesiji), dok se upis u Upisnik vrši tek evidencije radi.

¹⁰⁹ Vidi "Narodne novine", br. 164/04. Stupio je na snagu danom objave tj. 26. studenog 2004. god. (čl. 16). Ovim Pravilnikom propisuje se ustroj Registra koncesija i podnošenje prijave za upis ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj potrebne dokumentacije, postupak provjere njezine potpunosti i ispravnosti, unos i pohranjivanje podataka, dostupnost podataka, evidentiranje naknade, te način zaštite i čuvanja podataka u sustavu Registra koncesija (čl. 1) detaljnije vidi *Dragan Bolanča: Koncesije na pomorskom dobru*, Zbornik radova "Lokalna samouprava prema novoj javnoj upravi", Split, 2007., str. 54., *Sarvan – Žuvela, op. cit.*, str. 44. – 45.

¹¹⁰ Vidi "Narodne novine", br. 91/96, 114/01 i 100/04.

¹¹¹ O tome detaljnije vidi *Tatjana Josipović: Zakon o zemljišnim knjigama*, Zagreb, 1998., str. 60. i str. 73. – 74.

svaka fizička ili pravna osoba registrirana za obavljanje obrta, može biti ovlaštenik koncesije na pomorskom dobru. Postupak za dodjelu koncesije na pomorskom dobru pokreće se javnim prikupljanjem ponuda ili na zahtjev zainteresirane osobe.¹¹² Koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra daje županijsko poglavarstvo ili Vlada Republike Hrvatske, a izuzetno ovlašteno gradsko/općinsko vijeće. Davatelji koncesije za posebnu upotrebu pomorskog dobra su Vlada Republike Hrvatske, županijsko poglavarstvo i gradsko/općinsko vijeće. Odluka o koncesiji je upravni akt, a koncesijski odnos nastaje tek sklapanjem ugovora o koncesiji. Otvorena je mogućnost da ovlaštenik koncesije može založiti svoje pravo iz koncesije.¹¹³ U lukama otvorenim za javni promet od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog značaja za Republiku Hrvatsku koncesije daje lučka uprava i one su razvrstane u četiri skupine. Koncesionar je svaka fizička ili pravna osoba koja ispunjava zakonske uvjete. Na sva pitanja koja se odnose na koncesije u tim lukama, odgovarajuće se primjenjuju zakonske odredbe o koncesijama na pomorskom dobru. U lukama županijskog i lokalnog značaja drugačije su uređene lučke djelatnosti, a na sva pitanja koja se odnose na obavljanje lučkih djelatnosti, davanje koncesija, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe koje se odnose na luke otvorene za javni promet od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog značaja za Republiku Hrvatsku. U lukama posebne namjene utvrđena granica pomorskog dobra preduvjet je za dobivanje koncesije. Ovlaštenici koncesija su isti kao i u već prije navedenim lukama, a davatelji su županijsko poglavarstvo i Vlada Republike Hrvatske. Za vojne i sportske luke važe posebna pravila. Vojne luke se mogu koristiti samo za vojne namjene i u njima nije dozvoljen postupak koncesioniranja. U sportskim lukama, koncesionar može biti udruga registrirana za obavljanje sportske djelatnosti. Sve koncesije na pomorskom dobru moraju se istovremeno upisati na tri različita mjesta (upisnik koncesija, registar koncesija i zemljišne knjige). Na kraju, možemo zaključiti da se uređenje koncesija u novom zakonu značajno razlikuje od uređenja koncesija u derogiranim zakonskim tekstovima - *Pomorskom zakoniku* iz 1994. god. i *Zakonu o morskim lukama* iz 1995. god.

THE CONCESSION ON MARITIME DOMAIN – THE NOVELTY IN THE CROTIAN LEGISLATION

Croatian Maritime Domain and Seaports Act (2003) consists that maritime domain is a public domain of great importance for the Republic Croatia, it is within particular protection and is used according to specific legal conditions. In this article, author points out all kinds of concession for

---

¹¹² ZPDML ne poznaje i treći način pokretanja postupka za dodjelu koncesija predviđen odredbom čl. 3 ZOK-a, a to je pokretanje postupka na osnovi javnog natječaja – vidi **Dario Đerđa**: *Koncesije na pomorskom dobru*, Zbornik radova «Pomorsko dobro u fokusu znanosti i pragme», Rijeka, 2005., str. 93.

¹¹³ Uvođenje mogućnosti zalaganja koncesije trebalo bi poslužiti kao svojevrsna alternativa za ZPDML-om neuvedenu mogućnost stjecanja vlasništva nad objektima izgrađenim temeljem koncesije, te njihova hipotekarnog zalaganja.

economic exploitation of maritime domain and for special use of maritime domain (including concessions for port activities).

Key words: *maritime domain, sea-ports, concessions*